

Programa de studiu la cursul „ Organizarea sistemului judiciar românesc”

1. Jurisdicția și rolul ei în statul de drept
2. Jurisdicția ca serviciu public
3. Organizarea și conducerea instanțelor judecătorești
4. Ministerul Public
5. Magistrații instanțelor
6. Auxiliarii justiției

Bibliografie

1. V.C.Cădere, Tratat de procedură civilă, ad. A III-A, Ed. Națională, București, 1928
2. I.Deleanu, Tratat de procedură civilă, Ed.Europa Nova, București, 1995
3. A.Iorgovan, I.Muraru, Elena Simina Tănăsescu, Constituția României revizuită. Comentarii și explicații, Ed. All Beck, București, 2004
4. V.M.Ciobanu, Tratat teoretic și practic de procedură civilă, Ed.Național, București, 1996
5. GR. Porumb, Teoria generală a executării silite și unele proceduri speciale, Ed.Științifică, București, 1964
6. S.Zilberstein, V.M.Ciobanu, Tratat de executare silită, Ed.Lumina Lex, București, 2001
7. N.Volonciu, Tratat de procedură penală, Ed.Paideia, 1997
8. A.Șt.Tulbure, Angela Tatu, Tratat de drept procesual penal, Ed.All Beck, București, 2001
9. T.Drăganu, Liberul acces la justiție, Ed Lumina Lex, București, 2003
10. N.Cochinescu, Totul despre Ministerul Public, Ed.Lumina Lex, București, 2000
11. I.Leș, Sisteme judiciare comparate, Ed.All Beck, București, 2002
12. C.Roșu, Contractele de mandat și efectele lor în dreptul civil și comercial, Ed.Lumina Lex, București, 2003

Capitolul I – JURISDICȚIA ȘI ROLUL EI ÎN STATUL DE DREPT

1. Noțiunea de jurisdicție

Sistemul judiciar, reprezintă în orice stat democratic o componentă esențială a civilizației și progresului social, constituie o importantă disciplină juridică care se studiază azi în majoritatea facultăților de drept din țările democratice.

Conceptul de jurisdicție are multiple accepțiuni, două dintre acestea sunt relevante în procesul de înfăptuire a justiției și prezintă interes pentru studiul organizării judiciare din orice stat democratic.Într-o primă accepțiune , termenul de jurisdicție desemnează „puterea de a decide asupra conflictelor ivite între subiecte de drept-persoane fizice sau juridice-prin aplicarea legii”. Termenul provine din limba

latină, de la *jurisdictio*, cuvânt compus din *jus* (drept și *dicere* (a spune, a pronunța, care înseamnă a pronunța dreptul.

Într-o a doua accepțiune, *jurisdictia* desemnează totalitatea organelor prin care statul distribuie justiția. Constituția și legea de organizare a sistemului judiciar se referă uneori la „instanțe” și „tribunale” tocmai în această accepțiune. Această accepțiune a conceptului de *jurisdictie* prezintă interes teoretic și practic din punct de vedere al studiului organizării sistemului judiciar

2. Delimitarea activității judiciare de activitatea celorlalte autorități publice

În activitatea judiciară se delimitează în mod esențial de atribuțiile și actele autorității legiuitoare. Deosebirea vizează organizarea, constituirea și activitatea celor două categorii de autorități precum și existența unor proceduri diferite prin care se realizează funcția judiciară și legislativă.

Organele legislative se constituie în urma alegerilor organizate conform legii fundamentale și legilor organice dezvoltătoare. Mandatul organelor legiuitoare este limitat în timp, în prezent la o durată de patru ani, conform prevederilor Constituției adoptate în anul 1991. organele judiciare sunt numite, iar judecătorii beneficiază de inamovibilitate în funcție.

Forul legislativ suprem poate fi sesizat doar de Guvern, deputați, senatori și de un număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot, art.74 alin.1 din Constituție. Activitatea de elaborare a legilor reprezintă substanța întregului organism legislativ iar această activitate se desfășurează în baza unei proceduri specifice ce reglementează nu numai inițiativa legislativă, ci și modul de adoptare a legilor și a hotărârilor, trimiterea proiectelor de legi și a propunerilor legislative de la o cameră la alta, medierea, promulgarea legii etc.

Sesizarea organelor judiciare se face printr-o cerere. Din punct de vedere formal activitatea legislativă se concretizează în norme-legea formală-iar activitatea judiciară se materializează într-o hotărâre-sentință sau decizie.

Între activitatea judiciară și cea legislativă există și o interacțiune logică determinată de imperativul unei bune funcționări a mecanismelor statale. Problema reală nu este aceea a unei „delimitări” sau „separări” rigide a „puterilor”, ci a unei fructuoase colaborări între autoritățile statului.

Astfel, autoritatea legiuitoare exercită un control asupra modului de organizare și funcționare a instanțelor judecătorești. Acest control se exercită prin normele stabilite de forumul legislativ privitoare la organizarea, la atribuțiile instanțelor și la procedura judiciară. Un asemenea control trebuie să fie destinat optimizării actului judiciar și nu poate constitui în niciun caz o imixtiune în activitatea concretă de judecată.

Autoritatea judecătorească exercită și ea un control asupra „puterii” legislative, concretizat în competența atribuită acesteia în materie electorală, în cauzele penale privind pe senatori și deputați, precum și prin interpretarea pe care instanțele o dau legilor cu prilejul aplicării lor.

Autoritatea judecătorească se află într-un raport, de „dependență” relativă față de organele administrative. Spunem „dependență” relativă întrucât în activitatea judiciară judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

Un alt aspect al aceleiași „relative dependențe” rezultă și din împrejurarea că judecătorii și procurorii sunt numiți în funcție de Președintele României. Totuși, o atare „dependență” este formală căci rolul de organ de disciplină revine Consiliului Superior al Magistraturii, art.134 alin.2 din Constituție, iar

numirea în funcție a magistraților se face la propunerea aceluiași organ, care este veritabil „Guvern al magistraturii”.

Autoritatea judiciară exercită un control asupra „puterii” executive, control realizat în cadrul procedurii privind soluționarea cauzelor persoanelor vătămate în drepturile lor de către administrație printr-un act administrativ sau prin esoluționarea unor cereri în termenul legal (procedura contenciosului administrativ).

3. Actul jurisdicțional și actul administrativ

Autonomia autorităților judiciare față de celelalte organe statale imprimă același caracter și actului în care se finalizează activitatea de bază a jurisdicției.

În scopul prezentării trăsăturilor particulare ale actului jurisdicțional au fost adoptate mai multe criterii.

a. Criteriile formale

Un prim criteriu formal se referă la organul emitent. În această concepție, actul ce emană de la o autoritate judecătorească constituie un act jurisdicțional. Este un criteriu formal important, dar nu se poate ignora faptul că, nu toate acetle pronunțate de instanțele judecătorești au caracter jurisdicțional, după cum există și autorități administrative ce au căderea de a emite acte jurisdicționale.

În actul jurisdicțional intervin trei subiecți: statul prin intermediul judecătorului, reclamantul și pârîtul. De aici s-a tras concluzia unei diferențe esențiale între cele două categorii de acte, subliniindu-se că în cadrul actului jurisdicțional statul nu acționează în interes propriu, în timp ce în cadrul actului administrativ acționează în favoarea sa. Altfel spus, în actul administrativ statul este parte în conflict, în timp ce în cazul actului jurisdicțional intervine pentru soluționarea litigiului dintre alți subiecți de drept.

În cadrul criteriilor formale trebuie să menționăm și desfășurarea activității judiciare sub formă de proces, deci în cadrul unei proceduri prestabilite de lege. Așadar, judecătorul nu acționează la întâmplare în vederea soluționării unui conflict între particulari sau alți subiecți de drept, ci după o procedură riguros determinată de lege.

Criteriile formale, privite izolat sau în ansamblul lor, nu sunt de natură să realizeze o delimitare categorică a actului jurisdicțional față de actul administrativ, astfel încât s-a recurs și la unele criterii materiale.

b. Criteriile materiale

Un prim criteriu vizează finalitatea actului. Potrivit acestui criteriu, actul jurisdicțional urmărește restabilirea ordinii de drept și armoniei sociale.

În literatura juridică mai veche s-a considerat că activitatea jurisdicțională se particularizează față de cea administrativă prin prezența necesară a unei pretenții referitoare la existența unui drept sau unei situații juridice subiective.

Asupra pretenției deduse judecății, și după aprecierea faptelor ce sunt prezentate, judecătorul este dator să se pronunțe printr-o hotărîre. Puterea lucrului judecat este considerată un atribut exclusiv a actului jurisdicțional. Astfel spus, dacă un act dobîndește autoritate de lucru judecat el este un act jurisdicțional; în caz contrar, nu ne eflăm în prezența unui act jurisdicțional. Prin urmare, fără autoritatea lucrului judecat nu poate fi concepută nici funcția judiciară.

c. Sistemul mixt

În literatura juridică s- subliniat că nici criteriile materiale nu sunt suficiente pentru delimitarea actului jurisdicțional față de actul administrativ. O delimitare mai riguroasă se poate realiza doar în cadrul unui sistem mixt, adică al unui sistem care îmbină criteriile formale cu cele materiale.

Totalitatea criteriilor prezentate au un caracter esențial: existența unei proceduri specifice (judiciară), existența unei pretenții care conduce la o soluție (hotărîre) înzestrată cu putere de lucru judecat.

4. Conținutul jurisdicției

Substanța activității judiciare se materializează în hotărîrea judecătorească, act prin care se pune capăt unui conflict ivit în sfera relațiilor sociale, fiind vorba de hotărîrea finală, și nu de celelalte acte emise de judecător în cursul activității de soluționare a litigiului.

Actul final și de dispoziția este precedat, în mod necesar, de un complex de acte și activități procesuale de natură să pregătească soluția finală. Asemenea acte au, prin natura lor, caracterul unor acte administrative.

Eugen Herovanu consideră că, și alte acte, alături de hotărîre, dobîndesc atributul de „jurisdicționale”. În această categorie sunt incluse:

- a) actele de administrație interioară în legătură cu activitatea jurisdicțională a magistratului, în care ar intra diverse măsuri dispuse de judecător, din oficiu sau la cerere, cum ar fi punerea sigiliilor,
- b) actele ce pregătesc hotărîrea sau care dezleagă diverse chestiuni în legătură cu lucrările întocmite între cerere și hotărîre.

Toate acestea constituie acte jurisdicționale în sens larg.

Referirea noastră la conținutul jurisdicției nu ar fi completă fără formularea unor succinte considerații și cu privire la ctivitatea realizată de judecător în cadrul procesului necontencioase (Codul de procedură civilă consacră, în Cartea a III-a, unele dispoziții generale privitoare la procedurile necontencioase).

Jurisdicția necontencioasă își are originea în dreptul roman. La început, atribuțiile cu caracter necontencios au fost încredințate notarilor, iar apoi magistraților.

Conceptul de jurisdicție determină ceea ce în dreptul modern denumim jurisdicție contencioasă, deoarece funcția esențială a jurisdicției este soluționarea unui litigiu în care intervin părți cu interese contrare. Jurisdicția grațioasă sau jurisdicția voluntară sunt sintagme adoptate de-a lungul timpului tocmai pentru a demarca jurisdicția propriu-zisă (contencioasă) de jurisdicția necontencioasă. Delimitarea jurisdicției contencioase de jurisdicția grațioasă sau voluntară prezintă importanță teoretică și practică și în determinarea naturii juridice a actelor adoptate în cadrul procesului necontencioase.

În realizarea unei demarcații pertinente între jurisdicția contencioasă și cea grațioasă este prezența sau, dimpotrivă, absența unui litigiu. Existența unei pretenții ce antrenează un litigiu între două părți relevă acțiunea procesului contencioase. Jurisdicția grațioasă se caracterizează prin absența unui litigiu, și, pe cale de consecință, a unor părți cu interese contrare. În cadrul acestei proceduri, cererea adresată judecătorului nu se îndreaptă împotriva unui adversar. De aceea se spune că procedura

necontencioasă este lipsită de părți. De remarcă că, prezența unei persoane străine pentru a da anumite informații sau pentru a lămuri unele aspecte ale cauzei nu transformă automat procedura grațioasă într-una contencioasă.

Având în vedere elementele formale ale procedurii grațioase, unii autori au tras și concluzii cu privire la rolul judecătorului în această materie. Se consideră că în procedura grațioasă judecătorul are o largă putere de decizie, ce se bazează mai degrabă pe motive de oportunitate, iar acțiunea sa intră în sfera dreptului administrativ.

Hotărârea pronunțată are un caracter declarativ, spre deosebire de cea adoptată în procedura contencioasă, în care sentința are un caracter declarativ de drepturi, constitutiv sau în condamnare. În aceste condiții, hotărârea pronunțată în procedura necontencioasă este rezultatul unor verificări sumare, formale și nu se bazează pe cercetare a fondului dreptului.

5. Felurile jurisdicției

Jurisdicția este susceptibilă de a fi clasificată după mai multe criterii. Aceste criterii se referă la prezența intereselor contrarii la materia supusă judecării, la întinderea atribuțiilor și la normalor juridice sau principiile aplicabile.

a. Jurisdicția contencioasă și jurisdicția grațioasă sau voluntară

Este una dintre cele mai importante clasificări ale jurisdicției. O atare clasificare este făcută implicit de Codul de procedură civilă printr-o reglementare aparte a materiei procedurii necontencioase.

Jurisdicția contencioasă reprezintă principala componentă a activității desfășurate de organele judiciare.

În trecut, după înființarea notariatelor de stat, un număr important de atribuții ce tradițional aparțineau jurisdicției grațioase au fost trecute în competența organelor notariale.

Notarii publici păstrează și în noua reglementare o serie din atribuțiile necontencioase, cum sunt cele specifice procedurii succesoriale notariale.

Pe de altă parte, se constată și amplificarea atribuțiilor necontencioase conferite prin lege instanțelor judecătorești. Intră în această categorie procedura privind înregistrarea partidelor politice, precum și unele atribuții de publicitate mobilă și imobiliară.

b. Jurisdicția civilă, penală, administrativă și constituțională

Criteriul distinctiv al acestei diviziuni este materia supusă judecării. **Jurisdicția civilă și penală** este competența aceluiași organe judiciare. Deosebirea dintre ele este determinată de natura diferită a cauzelor supuse judecării: jurisdicția civilă are ca obiect o pretenție civilă iar jurisdicția penală o faptă cu caracter penal.

Restabilirea ordinii de drept se realizează în mod diferit în cele două procese: prin constrângerea patrimonială a debitorului, respectiv prin mijlocirea executării silite, în materie civilă și prin mijlocirea executării silite, în materie civilă și prin aplicarea de pedepse, în materie penală. Pe de altă parte, evidențiem că acțiunea penală aparține statului, în timp ce acțiunea civilă revine, de regulă, titularului unui drept subiectiv sau unui interes legitim (persoană fizică sau juridică).

Există deosebiri între cele două jurisdicții și în legătură cu incidența unor principii diferite în materiile supuse judecării. Asemănările și deosebirile dintre jurisdicția civilă și penală derivă din natura raporturilor juridice deduse în judecată.

O componentă importantă a jurisdicției o constituie **conteinciosul administrativ**. Jurisdicția administrativă se realizează în prezent, în România, tot de instanțele judecătorești de drept comun, chiar dacă competența și procedura urmează și unele reguli specifice, înființarea imitentă a tribunalelor administrative va conduce la crearea unei veritabile jurisdicții administrative.

Jurisdicția constituțională se realizează printr-un organ specializat al statului-Curtea Constituțională- care, în sistem legislației române, nu face parte din structura organelor judiciare propriu-zise. Ea are ca scop exercitarea unui control asupra constituționalității legilor (art.146 din Constituție). În majoritatea țărilor europene controlul constituționalității legilor se exercită prin organe specializate (Spania, Portugalia, Italia, Germania, Austria, Rusia, Polonia).

c. Jurisdicția de drept comun și jurisdicția specială

Distincția dintre jurisdicția de drept comun și jurisdicția specială se întemeiază pe amplitudinea atribuțiilor conferite diferitelor autorități judiciare.

Jurisdicția de drept comun (ordinară) are atribuții ce se răsfrâng asupra tuturor cauzelor civile. Din sfera jurisdicției de drept comun pot fi suatruse anumite cauze doar în temeiul unei dispoziții legale exprese. Jurisdicția specială are o sferă de acțiune limitată. Ea se întinde doar cauzelor ce-i sunt atribuite în baza unei legi speciale.

Există un interes nu doar teoretic, ci și practic în delimitarea jurisdicției ordinare de jurisdicțiile speciale. Subliniem în această privință următoarele note distinctive:

- jurisdicția de drept comun se caracterizează prin plenitudine de atribuții. În schimb, jurisdicțiile speciale au o competență limitată la cazurile și materiile expres determinate de lege;
- jurisdicția de drept comun realizează atât judecata, cât și funcția execuțională. Jurisdicțiile speciale nu includ, de regulă, și activitatea execuțională;
- jurisdicția de drept comun se caracterizează printr-o procedură complexă, reglementată de Codul de procedură civilă; jurisdicțiile speciale beneficiază de o procedură simplificată, dar care se completează cu regulile dreptului comun în materie;
- jurisdicția de drept comun include în sfera sa și regulile procedurii necontencioase, jurisdicțiile speciale nu au o atare competență.

O ultimă precizare ce se impune este aceea că jurisdicțiile speciale sunt distincte de jurisdicțiile extraordinare. Jurisdicțiile extraordinare sunt acelea create expres de lege în scopul soluționării unei cauze concrete sau privind o anumită persoană. Ele au un caracter discriminatoriu și pot conduce la o judecată arbitrară, contrară principiilor de drept, fiind determinată adeseori de considerente de ordin politic sau de oportunitate. De aceea, art.126 alin 5 din Constituție interzice înființarea de instanțe extraordinare.

d. Jurisdicția de drept și jurisdicția în echitate

După regulile aplicabile litigiului supus judecării se distinge în literatura de specialitate și între jurisdicția de drept și jurisdicția în echitate.

Jurisdicția de drept se caracterizează prin preexistența unor reglementări juridice pe care judecătorul trebuie să le aplice în activitatea sa.

Funcția judecătorului este fundamental diferită în cadrul celor două jurisdicții. În cazul jurisdicției de drept, judecătorul aplică legi preexistente, funcția de elaborare a actelor normative aparținând autorității legislative. Dimpotrivă, în cazul jurisdicției în echitate, judecătorul aplică reguli de echitate ce sunt și o creație a jurisprudenței.

În opinia unor autori se consideră chiar că judecătorul creează dreptul; crearea dreptului și aplicarea sa la un caz concret are loc în același moment (al judecării).

Capitolul II. JURISDICȚIA CA SERVICIU PUBLIC

În societățile moderne, justiția este o funcție fundamentală a statului, iar administrarea ei reprezintă unul din atributele esențiale ale puterii suverane. Această funcție implică existența unor structuri statale (servicii publice) apte să realizeze activitatea jurisdicțională. Un atare serviciu public trebuie organizat pe baza unor principii proprii, funcționale și autonome.

O prezentare a structurii organelor judiciare nu este posibilă fără investigarea principiilor ce stau la baza constituirii și funcționării lor. Principiile organizării judiciare reprezintă reguli esențiale ale funcționării optime a structurilor statale abilitate să realizeze actul de justiție.

Principiile organizării judecătorești

Doctrina nu este unanimă în ceea ce privește determinarea principiilor de organizare a sistemului judiciar. Există unele principii ce se află într-o legătură indisolubilă cu organizarea sistemului judiciar dar care vizează mai degrabă funcționarea acestuia și însăși democratismul și umanismul sistemului procesual, fie el cel civil sau penal.

Printre aceste principii, care sunt importante pentru studiul organizării judecătorești, menționăm: accesul liber la justiție, independența judecătorilor, inamovibilitatea, egalitatea în fața justiției și gratuitatea justiției.

A. Justiția constituie monopolul de stat

Potrivit art.126 alin.1 din Constituție, „Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege”. Textul constituțional menționat se regăsește, într-o formulare parțial diferită, și în unele dispoziții ale Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară. Astfel, potrivit art.1 alin.1 din Legea nr. 304/2004, „Puterea judecătorească se exercită de Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege”.

Textele menționate au semnificația recunoașterii deplinei competențe a instanțelor judecătorești în soluționarea cauzelor civile, comerciale, de muncă, de familie, administrative, penale, precum și în celelalte litigii pentru care legea nu stabilește o altă competență.

De la regula potrivit căreia justiția constituie monopol de stat există și o excepție, anume aceea a arbitrajului reglementat de Codul de procedură civilă. Arbitrajul se caracterizează prin alcătuirea sa din simpli particulari desemnați de către părți; arbitrii nu sunt învestiți cu autoritatea funcției statale de magistrat. De aceea se spune că ne aflăm practic în prezența unui mod de „justiție particulară”. Această jurisdicție nu este însă lipsită de orice autoritate, căci legea îi recunoaște deciziei arbitrale efectele unei hotărâri judecătorești definitive.

Mai mult, hotărîrea arbitrală definitivă și investită cu formulă executorie se poate aduce la îndeplinire întocmai ca și o hotărîre judecătorească. Formula executorie se acorrdă însă de către instanța de judecată. Prin urmare, arbitrii nu pot impune, fără concursul instanțelor judecătorești, executarea silită. De aceea, se apreciază că arbitrajul constituie o excepție parțială de la principiul conform căreia justiția este monopol de stat, arbitrilor legea le recunoaște numai jurisdicție, nu și imperium.

B. Autonomia instanțelor judecătorești

Autonomia instanțelor judecătorești este un principiu organizatoric important ce decurge implicit din autonomia funcției jurisdicționale. O delimitare funcțională a atribuțiilor statale nu ar fi practic posibilă fără o autonomie organică.

Autonomia instanțelor judecătorești este garantată atât prin independența, imparțialitatea și inamovibilitatea judecătorilor cât și printr-o riguroasă delimitare a atribuțiilor ce revin legislativului și executivului. Această delimitare de atribuții a rezultat și prin dezvoltările precedente și este studiată aprofundat la alte discipline juridice.

Pentru ca autonomia instanțelor judecătorești să fie reală și efectivă ea trebuie să mai beneficieze de structuri organizatorice funcționale, inclusiv de organe proprii de conducere administrativă, precum și de un buget distinct. Într-un sistem judiciar eficient autonomia financiară reprezintă o componentă esențială. Bugetul justiției nu trebuie să fie lăsat la discreția executivului sau al legislativului, pentru că altminteri s-ar crea o profundă distorsiune în echilibrul ramurilor puterii de stat. O soluție optimă ar putea fi, formarea unui buget calculat într-o cotă procentuală din bugetul național.

Autonomia financiară este o garanție a unei justiții democratice și în această direcție nici un efort nu poate fi considerat inutil. Doar cu o autonomie efectivă se poate promova „forța dreptului” și înlătura tendințele de ignorare și de subminare a statului de drept.

Pentru o bună funcționare a autorității judiciare mai este necesar ca instanțele să fie încadrate și cu un număr suficient de magistrați. Se consideră uneori că un raport optim ar fi acela de un judecător la 7000 de locuitori. În practică acest raport diferă foarte mult de la o țară la alta.

Și în această privință, noile noastre reglementări au găsit soluții raționale. Potrivit art.120 alin 2 din Legea nr.304/2004, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și președinții curților de apel împreună cu ministrul justiției, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau, după caz, procurorul general al Parchetului Național Anticorupție analizează anual volumul de activitate al instanțelor și parchetelor și, în funcție de rezultatele analizei, iau măsuri pentru suplimentarea sau reducerea numărului de posturi, cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii.

C. Principiul independenței judecătorilor

Potrivit art.124 alin.3 din Constituție. „Judecătorii sunt independenți și se supin numai legii”. Independența este necesară pentru a asigura imparțialitatea judecătorului față de părțile din proces. De aceea, atitudinea judecătorului în cadrul procedurii judiciare trebuie să fie neutră față de poziția și interesele părților litigante. Se poate afirma chiar că imparțialitatea judecătorului reprezintă o caracteristică esențială a activității judiciare și însuși fundamentul funcției judiciare. Imparțialitatea este, în mod inevitabil, o consecință a principiului independenței judecătorilor și al supunerii lor numai față de lege.

O altă regulă, de maximă importanță, a fost consacrată în mod expres și de Carta europeană privind statutul judecătorilor. Potrivit pct.4.3. din această Cartă, „Judecătorul sau judecătoarea trebuie să se abțină de la orice comportament, act sau manifestare de natură a altera în mod efectiv încrederea în imparțialitatea și independența lor”.

Principiul independenței judecătorului își găsește aplicare numai în activitatea de judecată. Sub aspect organizatoric și administrativ judecătorii se află sub autoritatea organelor de conducere judiciară.

Independența judecătorului nu poate fi concepută în lipsa unor garanții legale corespunzătoare, cum ar fi:

- existența unui control judiciar adecvat de natură să asigure respectarea legalității și să garanteze independența judecătorilor;
- publicitatea dezbaterilor;
- secretul deliberării;
- inamovibilitatea judecătorilor;
- răspunderea disciplinară a judecătorilor;
- autonomia instanțelor judecătorești față de toate celelalte autorități statale.

Un rol deosebit de important în asigurarea independenței judecătorilor revine Consiliului Superior al Magistraturii. Legea nr.303/2004 privind statutul magistraților cuprinde statuări importante în această privință. Astfel, potrivit art.74 alin.1 din acest act normativ, „Consiliul Superior al Magistraturii, garant al independenței justiției, are dreptul și obligația de a apăra corpul magistraților și pe membrii acestuia împotriva oricărui act care ar putea afecta independența sau imparțialitatea magistratului în îndeplinirea actului de justiție ori crea suspiciuni cu privire la acestea”.

Legea îi conferă și magistratului posibilitatea de a se adresa Consiliului Superior al Magistraturii, spre a lua măsurile necesare, ori de câte ori consideră că „independența și activitatea îi sunt afectate în orice mod prin acte de imixtiune în activitatea judiciară sau de influențare a evoluției sale profesionale, art.74 alin.2 din Legea nr.303/2004.

D. Principiul inamovibilității judecătorilor

Inamovibilitatea judecătorilor constituie unul din cele mai importante principii ale organizării justiției într-un stat democratic și de drept. Imparțialitatea și independența judecătorilor nu poate fi asigurată într-un stat care nu admite principiul inamovibilității.

Principiul inamovibilității constituie o cucerire relativ modernă a dreptului. Problema independenței magistraturii și a inamovibilității judecătorului este esențială și de interes universal. De aceea ea a format obiect de reglementare și din partea Organizației Națiunilor Unite. Astfel, la cel de-al șaptelea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentelor aplicate delicvenților, organizat la Milano între 26 august 1985, au fost inițiate două documente internaționale foarte importante; ele au fost confirmate de Adunarea Generală prin Rezoluțiile nr.40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985.

Legislațiile statelor membre ale ONU trebuie să țină seama de aceste importante documente internaționale, fapt pentru care este util să facem succinte referiri la conținutul lor. În primul rând, din

cuprinsul rezoluțiilor amintite se desprinde cu claritate relația de conexitate necesară care există între independența magistraturii și imparțialitatea judecătorilor.

Între independența magistraturii, imparțialitate, noțiune legată chiar de ideea de justiție, și inamovibilitate există o interconexiune evidentă; acesta fiind triomul unei veritabile și eficiente justiții: independență, imparțialitate și inamovibilitate.

Constituția României, fidelă principiilor statului de drept, dar în egală măsură și principiilor dreptului internațional, a consacrat în art.125 alin.1 inamovibilitatea judecătorilor. Potrivit textului constituțional amintit: „Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii”. Asupra acestei reglementări este necesar să subliniem mai întâi că prin inamovibilitate se înțelege acel beneficiu al legii care le conferă judecătorilor stabilitate în funcție: judecătorii, o dată investiți în funcție, nu mai pot fi revocați, transferați sau suspendați decât în condiții excepționale.

Modul de investire în funcție-alegere sau numire-nu este prin el însuși de natură să asigure imparțialitatea judecătorilor. Mai este necesar ca magistrații să fie constituiți într-un corp profesional și avansați pe criterii de competență, iar răspunderea lor disciplinară să intervină numai în condiții care justifică declanșarea unei atări proceduri. O temeinică pregătire profesională și imparțialitatea judecătorilor sunt cerințe esențiale ale bunei funcționări a autorității judecătorești într-un stat de drept, fără îndeplinirea acestor condiții nu se poate vorbi de o reformă reală a justiției.

E. Permanența și caracterul sedentar al organelor judiciare

Jurisdicțiile sunt permanente în sensul că justiția se desfășurează fără întrerupere, cu excepția zilelor declarate nelucrătoare și a vacanțelor judecătorești. Acest mod de funcționare a instanțelor judecătorești contribuie și la realizarea principiului continuității în procesul civil și penal.

Vacanța judecătorească nu constituie o veritabilă întrerupere a cursului justiției întrucât și în această perioadă se soluționează anumite cauze civile și penale. Vacanța judecătorească este de două luni și are loc în perioada 1 iulie-31 august al fiecărui an calendaristic.

Potrivit art.146 din Legea nr.92/1992 „activitatea de judecată a instanțelor va continua:

- în materie penală, pentru cauzele cu arestații
- în alte materii, pentru cauzele privind obligațiile de întreținere de orice fel, asigurarea dovezilor, cererile de ordonanță președentială, precum și în late cauze considerate urgente, potrivit legii, sau apreciate ca atare de instanță”.

La Curtea Supremă de Justiție, în perioada vacanței judecătorești se soluționează:

- în materie penală, cauzele cu arestați
- în toate materiile, cauzele considerate urgente potrivit legii sau apreciate astfel de Curtea Supremă de Justiție.

Jurisdicțiile sunt sedentare în sensul că toate instanțele funcționează într-o localitate prin lege unde au un sediu stabil și cunoscut.

Caracterul sedentar al justiției nu înseamnă că instanța este lipsită de posibilitatea efectuării unor activități procesuale în afara sediului, cum ar fi în cadrul cercetării la fața locului. Principiul enunțat își are aplicație nu numai în privința jurisdicției ordinare, ci și a jurisdicțiilor speciale.

F. Colegialitatea organelor judiciare

Principiul colegialității are conotații deosebite în opera de înfăptuire a justiției. El implică alcătuirea completului din doi sau mai mulți judecători.

Colegialitatea are de partea sa argumente deduse din: calitatea superioară a lucrărilor îndeplinite de doi sau de mai mulți magistrați; o redusă posibilitate de influențare din exterior a magistraților, o mai bună pregătire a judecătorilor tineri, care intră în complete cu magistrați având o mai mare experiență. Sistemul nostru judiciar este dominat de principiul colegialității. În prezent, potrivit art.57 alin.1 din Legea nr.304/2004, cauzele se judecă în primă instanță în complet format din doi judecători. Apelurile și recursurile se judecă în complet format din trei judecători, art.57 alin.2 din Legea 304/2004.

Există totuși, prin excepție de la regulile enunțate, și cauze care se soluționează în fond de către un singur judecător. Astfel, potrivit art.57 alin.1 din Legea 304/2004 se judecă de către un singur judecător:

- cererile privind pensii de întreținere, cererile privind înregistrările și rectificările în registre de stare civilă, cererile privind încuviințarea executării silite, învestirea cu formulă executorie și luarea unor măsuri asiguratorii;
- cererile de ordonanță președinteală;
- acțiunile posesorii;
- plîngerile împotriva proceselor-verbale de constatare a contravențiilor și de aplicare a sancțiunilor contravenționale;
- somația de plată;
- reabilitarea;
- constatarea intervenției amnistiei ori grațierii;
- percheziția și măsurile preventive luate în cursul urmăririi penale.

Conflictele de muncă și asigurări sociale se soluționează în primă instanță, de un complet constituit din doi judecători și doi asistenți judiciari.

Înalta Curte de Casație și Justiție judecă cauzele de competența sa în complet format de trei judecători din aceeași judecători din aceeași secție. Dacă numărul de judecători necesari formării completului de judecată nu se poate asigura, acesta va fi constituit cu judecători de la celelalte secții, desemnați de către președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În afara completelor de judecată ale secțiilor, la instanța supremă funcționează și un complet format din 9 judecători și care este prezidat de președintele sau vicepreședintele instanței supreme, iar în lipsa acestora, de către un președinte de secție sau de un judecător desemnat în acest scop de președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiției.

Normele procedurale privitoare la compunerea instanței au un caracter imperativ iar nerespectarea lor atrage după sine casarea hotărârii pronunțate.

G. Principiul dublului grad de jurisdicție.

Activitatea judecătorului nu poate fi considerată infailibilă. Ca orice operă umană, și activitatea de judecată poate determina soluții greșite, fie ca urmare a aprecierii eronate a faptelor, interpretării necorespunzătoare a legii, nesincerității martorilor sau a altor împrejurări. De aceea, în majoritatea sistemelor de drept s-au adoptat norme organizatorice de natură a exercita un control ierarhic asupra hotărârilor pronunțate.

În acest scop, instanțele judecătorești au fost grupate două câte două, de așa manieră încât o cauză soluționată de un tribunal să poată fi cercetată din nou de către un lat organ judiciar. Instanța care exercită controlul trebuie să fie întotdeauna o jurisdicție de grad diferit. Pentru realizarea funcției de control, instanțele judecătorești sunt organizate într-un sistem ierarhic, astfel că, în principiu doar instanțele superioare pot exercita, în limitele determinate de lege, controlul asupra soluțiilor pronunțate de organele judiciare situate la baza acestei structuri. Judecata în trepte sau ierarhii de instanțe diferite reprezintă o judecată în grade de jurisdicție.

Judecata în fond și judecata în apel sunt expresii procesuale ale îmfăptuirii celor două grade de jurisdicție. Acest mod de organizare are o rațiune puternică, căreia este aproape imposibil să i se aducă critici pertinente.

Calitatea actului de justiție depinde în mod hotărâtor de pregătirea profesională a judecătorilor și de tăria lor de caracter. Un judecător experimentat, cu o bună pregătire profesională și cu o forță morală adecvată, va reuși în toate cazurile să evite presiunile politice ori de altă natură la care ar putea di supus. Iată de ce principiul dublului grad de jurisdicție este cel mai eficient sistem al garantării unei optime justiții.

J. Specializarea instanțelor judecătorești

În țara noastră funcția jurisdicțională se realizează de către instanțele judecătorești. În cadrul sistemului nostru judiciar nu au funcționat, în ultimile decenii, instanțe specializate. Aceeași instanță judeca atât cauzele civile, cât și cele penale, comerciale sau de altă natură.

Existența unor secții specializate la Curtea Supremă de Justiție, la curțile de apel și la tribunale nu contravenea principiului enunțat, căci judecătorii puteau fi trecuți dela o secție la alta. Legea nr.304/2004 prevede organizarea unor tribunale pentru minori și familie, a unor tribunale de muncă și asigurări sociale, a unor tribunale comerciale și a unor tribunale administrativ-fiscale. Tribunalele specializate vor începe să funcționeze cel mai târziu la data de 1 ianuarie 2008.

Datele concrete la care urmează să funcționeze instanțele specializate se stabilesc, în mod eşalonat, prin ordin al ministrului justiției. Pînă la înființarea tribunalelor specializate toate județele și în municipiul București, în cadrul tribunalelor de drept comun vor funcționa secții sau complete specializate.

I. Constituirea instanțelor judecătorești într-un sistem ierarhic

Doctrina occidentală enunță printre principiile de organizare a sistemului judiciar și pe acela al așezării instanțelor judecătorești într-o structură piramidală, ierarhică. Orice sistem judiciar este constituit dintr-o multitudine de instanțe. Acestea nu sunt organizate numai pe linie orizontală, ci și într-un sistem piramidal, singurul care este de natură a asigura afirmarea și aplicarea principiului celor două

grade de jurisdicție. În majoritatea statelor democratice principiul dublului grad de jurisdicție se realizează prin intermediul unor curți de apel, instanțe ce se află într-o poziție superioară în raport cu instanțele cărora legea le recunoaște o competență de fond (de primă instanță). De asemenea, sistemele judiciare au în vârful ierarhiei lor și o curte sau un tribunal suprem, al cărui rol primordial este acela de a asigura o jurisprudență unitară pe întreg teritoriul țării.

Judecătorii care alcătuiesc structurile judiciare dintr-un stat democratic se află și ei într-o poziție ierarhică în raport cu judecătorii de la instanțele inferioare. Unii dintre judecători ocupă chiar funcții de conducere în cadrul unor curți și tribunale. O atare ierarhie există și în privința membrilor Ministerului Public, ea avînd un caracter diferit față de cea care-i vizează pe judecători.

Așadar, ierarhia judiciară este fundamental diferită de cea existentă în domeniul administrației publice. Funcționarul administrativ nu este stăpînul propriei sale decizi, căci el trebuie să dea socoteală superiorului său pentru modul în care a acționat. În schimb, judecătorul nu se află într-o asemenea situație, el fiind dimpotrivă, stăpînul propriei sale decizii, astfel că el nu este chemat să răspundă sau să dea explicații superiorului pentru decizia adoptată într-un proces civil, penal sau de altă natură.

K. Accesul liber la justiție

Accesul liber la justiție constituie un principiu fundamental al organizării oricărui sistem judiciar democratic fiind consacrat într-un număr important de documente internaționale, astfel că el reprezintă semnificații deosebite și pentru dreptul procesual, dar și pentru dreptul constituțional.

Orice condiționare a accesului liber la justiție ar prezenta o nesocotire a unui principiu constituțional fundamental și a unor standarde internaționale universale în orice democrație reală. Pe plan procesual, accesul liber la justiție se concretizează în prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice.

L. Egalitatea în fața justiției

Principiul egalității părților în fața justiției are o consacrare internațională implicită. Egalitatea părților în fața justiției implică respectarea următoarelor exigențe procedurale:

- a.** judecarea proceselor pentru toți cetățenii trebuie să se realizeze de aceleași organe și în conformitate cu aceleași reguli de drept procesual.
- b.** Aceleași drepturi procedurale trebuie acordate tuturor părților, fără nici o deosebire. Legislații procesuale moderne nu instituie și nucu nu pot institui restricții sau privilegii față de unele dintre părțile din proces.
- c.** Instanța de judecată are obligația de a asigura un echilibru în situația procesuală a părților. Ea este obligată să înștiințeze părțile despre termenele de judecată, să comunice actele de procedură prevăzute de lege, să lămurească părțile asupra drepturilor lor, să dea îndrumări părților cu privire la drepturile și obligațiile ce le revin în proces, atunci cînd nu sunt reprezentate de avocat sau de mandatar și să stăruie prin toate mijloacele legale pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor cauzei și prin aplicarea corectă a legii.

Într-un stat de drept și social atoritățile publice trebuie să depună eforturi pentru ca egalitatea în fața justiției să fie efectivă și nu formală.

M. Gratuitatea justiției

Înfăptuirea justiției implică unele cheltuieli importante din partea statului, dar și din partea justițiabililor. Statul este obligat să organizeze serviciul public destinat a înfăptui justiția, ceea ce înseamnă asigurarea unor condiții de muncă corespunzătoare necesare pentru organele de justiție (sedii pentru instanțe, mijloace materiale necesare pentru desfășurarea judecăților în materie civilă și penală etc.) și remunerarea adecvată a judecătorilor și a funcționarilor judecătorești (grefieri, aprozi, arhivari etc.).

Un rol important în asigurarea acestui principiu îi revine asistenței judiciare, care este organizată în cele mai multe state democratice și care nu este de dată foarte recentă. Asistența judiciară cuprinde două componente principale: ajutorul pentru accesul la serviciul public al justiției și ajutorul privind accesul la drept. Accesul la drept cuprinde, la rândul său, servicii de informare și de consultanță în cadrul procedurilor nejurisdicționale.

Asistența judiciară mai cuprinde și alte componente secundare cum ar fi: acordarea de scutiri, reduceri sau amânări pentru plata taxelor judiciare de timbru și a timbrului judiciar, asistența gratuită printr-un avocat.

Dispozițiile procedurii privitoare la acordarea asistenței judiciare sunt de natură să asigure și în dreptul nostru o apărare adecvată a persoanelor lipsite de resurse materiale. În perspectiva unei viitoare reglementări în materie ar trebui reflectat și la posibilitatea unui sistem de asigurare după modelul legislației din alte țări democratice.

ORGANIZAREA INSTANTELOR JUDECĂTOEȘTI

Organizarea modernă a instanțelor judecătorești este rezultatul unei interesante evoluții istorice. Puterea judecătorească a dobândit o organizare independentă doar în epoca modernă, respectiv o dată cu afirmarea tot mai puternică în Anglia, Franța și apoi în alte state occidentale a principiului separației puterilor în stat. Anterior, justiția se contopea în practică cu funcția executivă și era înfăptuită adeseori de aceleași organe.

Organizarea actuală a instanțelor judecătorești este guvernată de Legea nr. 304/2004. În prezent, potrivit art.2 alin.2 din Lgea 304/2004, justiția se realizează prin următoarele instanțe judecătorești:

- a. judecătorii
- b. tribunale
- c. tribunale specializate și curți de apel
- d. Înalta Curte DE Casație și Justiție.

Judecătoriile sunt instanțe fără personalitate juridică și funcționează în județe și în sectoarele municipiului București. Numărul și localitățile de reședință ale judecătoriilor sunt prevăzute într-o

anexă la Legea privind organizarea judiciară. În prezent, în România funcționează un număr de peste 180 de judecători.

În fiecare județ funcționează un tribunal, instanță cu personalitate juridică, care, de regulă, are sediul în localitatea de reședință a județului respectiv. U asemenea tribunal este organizat și în municipiul București. Tribunalul municipiului București funcționează și ca instanță specializată pentru judecarea cauzelor privind proprietatea intelectuală. Numărul total al tribunalelor este, în prezent, 42.

Potrivit art.34 din Lgea 304/2004, în cadrul tribunalelor funcționează secții pentru vauze civile și secții maritime și fluviale sau pentru alte materii.

Tribunalele specializate sunt instanțe fără personalitate juridică, care funcționează la nivelul fiecărui județ și al municipiului București și au, de regulă, sediul în municipiul reședință de județ. Tribunalele specializate sunt, tribunale pentru minori și familie, tribunale de muncă și asigurări sociale, tribunale comerciale și tribunale administrativ-fiscale.

Instanțele specializate pot contribui la sporirea calitativă a actului de justiție, precum și la soluționarea rapidă a cauzelor date în competența sa.

Curțile de apel sunt instanțe cu personalitate juridică și funcționează într-o circumscripție cuprinzând mai multe tribunale și tribunale specializate. Numărul curților de apel, reședințele acestora, precum și tribunalele cuprinse în circumscripțiile respective sunt prevăzute în anexa Legii 304/2004. În prezent funcționează 15 curți de apel, fiecare incluzând în circumscripția sa două pînă la șase tribunale.

În cadrul curților de aple funcționează secții pentru cauze penale, cauze comerciale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, secții maritime și fluviale sau pentru alte materii.

Înalta Curte de Casație și Justiție este singura instanță din România și are sedil în capitala țării. Ea are personalitate juridică și funcționează potrivit dispozițiilor cuprinse în noua lege de organizare judiciară. Potrivit acestei legi, instanța supremă este organizată în patru secții:

1. secția civilă și de proprietate inteletuală
2. secția penală
3. secția comercială
4. secția de contencios administrativ și fiscal.

Instanța supremă se compune dintr-unpreședinte, un vicepreședinte, 4 președinți de secții și judecători. Înalta Curte de Casație și Justiție își desfășoară activitatea în condițiile determinate de lege, și în cadrul Secțiilor Unite și ale unui complet format din 9 judecători, fiecare avînd competență proprie.

Instanța supremă mai cuprinde în structura sa: cancelaria direcții, servicii și birouri, cu personal stabilit prin statul de funcții.

Potrivit art. 19 din Lgea 304/2004, secția civilă și de proprietate intelectuală, secția penală, secția comercială și secția de contencios administrativ și fiscal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție judecă recursurile împotriva hotărîrilor pronunțate de curțile de apel și a altor hotărîri, în cazurile prevăzute de lege. Secțiile menționate nu au competență de primă instanță. În schimb, secția penală a instanței supreme are atît o competență de fond, cît și competență de recurs. Potrivit art.20 din Legea nr.304/2004, secția penală a instanței supreme judecă:

- a. în primă instanță, procesele și cererile date prin lege în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- b. recursurile, în condițiile prevăzute de lege.

Secțiile Înaltei Curți mai au și competența de a soluționa:

- a. cererile de strămutare, pentru motivele prevăzute de codurile de procedură;
- b. conflictele de competență, în cazurile prevăzute de lege;
- c. orice alte cereri prevăzute de lege.

Completul de 9 judecători are o competență limitată la cazurile prevăzute de art.22 din Legea 304/2004. Potrivit primului alineat al acestui text, completul de 9 judecători soluționează recursurile și cererile în cauzele judecate în primă instanță de secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Cel de-al doilea alineat al textului menționat îi conferă instanței supreme o competență diversă și o competență în materie disciplinară.

Atribuțiile Secțiilor Unite sunt statuate în art.23 din Legea 304/2004. potrivit acestui text, instanța supremă se constituie în secții unite pentru:

- a. judecarea recursurilor în interesul legii
- b. soluționarea, în condițiile legii, a sesizărilor privind schimbarea jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție
- c. sesizarea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Organizarea instanțelor militare

Organizarea instanțelor militare în țara noastră nu este de dată relativ recentă. Existența instanțelor într-un stat de drept nu este dezirabilă, deși instituția este cunoscută și în alte țări democratice. Argumentele deduse din necesitatea unei specializări în domeniul infracțiunilor comise de militari nu rezistă unei serioase analize.

Fără a intra în detalii, precizez că adeseori infracțiunile comise de militari prezintă aceleași elemente ca și cele săvârșite de civili. Singura particularitate constă, cel mai adesea, în calitatea de militar a autorului infracțiunii. Elementele tehnice de excepție ce ar putea apărea în unele cazuri pot fi clarificate de judecător printr-o expertiză de specialitate.

În prezent, instanțele militare sunt constituite în conformitate cu prevederile Legii nr. 54/1993. potrivit art.2 din Legea pentru organizarea instanțelor și parchetelor militare, structura acestor categorii de instanțe este alcătuită din:

- a. tribunale militare
- b. tribunalul militar teritorial
- c. Curtea Militară de Apel.

În prezent tribunalele militare funcționează în orașele București, Cluj-Napoca, Iași și Timișoara. Parchetele militare funcționează în prezent în orașele anterior menționate, precum și în Bacău, Brașov, Constanța, Craiova, Ploiești și Tîrgu-Mureș.

În municipiul București își are sediul Tribunalul Militar teritorial, care funcționează ca instanță de control judiciar. Legea îi recunoaște acestei instanțe și o competență de fond. Curtea Militară de Apel își are, de asemenea, sediul în municipiul București.

Judecătorii și procurorii militari au calitatea de magistrați și fac parte din corpul magistraților. Ei au și calitatea de militari activi. Încălcarea normelor de disciplină militară atrage după sine răspunderea magistraților în conformitate ce prevederile Regulamentului disciplinei militare. Săvârșirea de abateri disciplinare în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor în calitate de magistrați angajează răspunderea acestora în condițiile și după procedura prevăzută de Legea nr.304/2004.

Instanțele și parchetele militare beneficiază de personal auxiliar, administrativ și de serviciu. Ele dispun și de poliție militară pusă în serviciul lor, în mod gratuit, de către Ministerul Apărării Naționale.

Conducerea și administrarea instanțelor judecătorești

Justiția fiind serviciu public este firesc ca ea să beneficieze și de o conducere corespunzătoare ce se exercită în condițiile prevăzute de legea de organizare judiciară. Conducerea și administrarea instanțelor vizează doar latura organizatorică a activității, nu și activitatea de judecată.

Cel mai important organ al administrării justiției este, în prezent, Consiliul Superior al Magistraturii. Atribuții privitoare la administrarea justiției au și Ministerul Justiției, inspectorii judecătorești, președinții instanțelor și alți funcționari publici ce fac parte din structura unor servicii auxiliare.

Ministerul justiției

Organizarea și funcționarea Ministerului Justiției este reglementată prin H.G. nr.736/2003 care menționează în primul său articol că Ministerul Justiției este organul de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului., care asigură elaborarea, coordonarea și aplicarea strategiei și a programului de guvernare în vederea bunei funcționări a justiției și veghează la stricta aplicare a legii, în conformitate cu principiile democratice ale statului de drept.

Ministerul Justiției îndeplinește următoarele funcții:

1. de strategie, prin care se asigură cooperarea la fundamentarea și elaborarea programului de guvernanare în domeniul justiției
2. de reglementare și sinteză, prin care se asigură realizarea cadrului normativ și instituțional necesar pentru organizarea și funcționarea întregului sistem al justiției, pe baza strictei aplicări a dispozițiilor prevăzute de Constituție și de celelalte acte normative
3. de reprezentare, prin care se asigură, în numele statului sau al Guvernului României, reprezentarea pe plan intern și extern în domeniul sa de activitate
4. de autoritate de stat, prin care se asigură aplicarea unitară și respectare reglementărilor legale privind organizarea și funcționarea instituțiilor și unităților care își desfășoară activitatea sub autoritatea sau în subordinea sa
5. de administrare, prin care se asigură administrarea patrimoniului său potrivit dispozițiilor legale.

Funcțiile Ministerului Justiției se realizează prin intermediul atribuțiilor conferite de lege. Printre cele mai semnificative atribuții menționăm:

- a. asigură buna organizare și funcționare a justiției ca serviciu public și veghează, potrivit competențelor sale, la respectarea drepturilor omului și a libertăților sale fundamentale în activitatea instanțelor judecătorești și a parchetelor, precum și la exercitarea accesului liber și facil la justiție
- b. elaborează strategii, programe și proiecte de acte normative în domeniul justiției și participă la corelarea legislației interne cu normele de drept internațional, în primul rând cu domentele ONU, ale OSCE și ale Consiliului Europei, cu normele dreptului comunitar și euroatlantic, precum și cu procedurile jurisdicțiilor internaționale acceptate
- c. examinează și face propuneri referitoare la adaptarea legislației pentru asigurarea compatibilității cu obligațiile asumate prin convenții internaționale la care România este parte; contribuie la activitatea de armonizare a legislației în procesul de integrare europeană și euroatlantică
- d. elaborează și propune Guvernului, în colaborare cu celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, cu autorități sau instituții publice interesate, instrumentele juridice corespunzătoare pentru aducerea la îndeplinire a obligațiilor stabilite în sarcina statului român prin convenții internaționale, hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului, ale unor tribunale penale internaționale sau ale altor organisme internaționale cu atribuții jurisdicționale
- e. elaborează studii privind cadrul înțelegerilor internaționale și participă, în condițiile legii, la negocieri în vederea încheierii de convenții internaționale interesând domeniul justiției, avizează, în limitele competenței sale, proiecte de convenții internaționale, anterior aprobării negocierii lor, îndeplinește sau asigură aducerea la îndeplinire a obligațiilor ce revin Ministerului Justiției și instanțelor judecătorești, potrivit convențiilor și uzanțelor internaționale
- f. efectuează studii, analize și documentări privind necesitatea inițierii, completării sau modificării unor acte normative din domeniul justiției, organizează și coordonează activitatea din domeniul său de activitate, simplificare și perfecționare a legislației din domeniul său de activitate
- g. constituie, potrivit legii, comisii de elaborare a proiectelor de coduri și alte acte normative complexe ce interesează domeniul justiției și asigură, după adoptare, editarea și publicarea edițiilor oficiale ale acestora
- h. organizează examene sau concursuri în vederea admiterii în magistratură, examenele de capacitate ale magistraților, precum și cele de promovare în funcție și participă la examenele de numire și de capacitate ale notarilor publici, ale executorilor judecătorești și ale personalului propriu
- i. conduce, îndrumă și verifică activitatea privind executarea pedepselor privative de libertate aplicate condamnaților și a unor măsuri educative aplicate minorilor și asigură condițiile pentru respectarea drepturilor și îndatoririlor prevăzute de lege pentru aceste categorii de persoane, îndeplinește atribuțiile prevăzute în Convenția europeană asupra transferării persoanelor condamnate și în protocolul adițional la aceasta, ratificate de România
- j. îndeplinește atribuțiile care îi sunt stabilite prin legea notarilor publici și a activității notariale, legea cadastrului și a publicității imobiliare, legea cetățeniei române, republicată,, legea privind executorii judecătorești, legea privind statutul funcționarilor publici, legea bancară, dispozițiile legale cu privire la asociații și fundații, precum și cele referitoare la supravegherea Arhivei Electronice de Garanții Reale Mobiliare sau prin alte legi speciale

- k. coordonează, îndrumă și controlează din punct de vedere administrativ și metodologic activitatea de expertiză tehnică judiciară, organizează examenele pentru atribuirea calității de expert tehnic judiciar și testează specialiștii, în condițiile legii, asigură perfecționarea pregătirii profesionale a experților tehnici judiciari și a specialiștilor
- l. editează buletine informative, culegeri de acte normative și de practică judiciară, precum și de alte materiale din domeniul saă de activitate.

O remarcă deosebită se impune și în privința obligațiilor ce revin Ministerului Justiției în direcția elaborării unor viitoare coduri și acte normative complexe ce interesează domeniul justiției, precum și al compatibilizării legislației românești cu dreptul comunitar și cu celelalte documente internaționale de interes major.

Conducerea Ministerului Justiției este asigurată de ministrul justiției. În exercitarea atribuțiilor sale, ministrul justiției emite ordine și instrucțiuni. În activitatea de conducere a ministerului, ministrul justiției este ajutat de 3 secretari de stat numiți, potrivit legii, prin decizie a primului-ministru. Ministerul Justiției are și un sacretar general și un secretar general adjunct, numiți, în condițiile legii, prin ordin al ministrului justiției.

Consiliul Superior al Magistraturii

Constituția din anul 1991 a creat un nou organism-**Consiliul Superior al Magistraturii**-cu importante atribuții privitoare la organizarea și activitatea instanțelor judecătorești, precum și cu privire la statutul magistraților.

Potrivit art.133 alin.2 din Constituție, C.S.M. este alcătuit din 19 membri din care:

- a. aleși în adunările generale ale magistraților și validat desenat, aceștia fac parte din două secții, una pentru judecători și alta pentru procurori, prima secția este compusă din 9 judecători, iar cea de-a doua din 5 procurori
- b. 2 reprezentanți ai societății civile, specialiști în domeniul dreptului care se bucură de înaltă reputație profesională și morală, aleși de Senat, aceștia participă numai la lucrările în plen
- c. ministrul justiției, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea de Casație și Justiție.

Legea nr.317/2004 determină modul de alcătuire a celor două secții ale C.S.M,astfel **secția pentru judecători**-în număr de 9 este alcătuită din:

- 2 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție
- 4 judecători de la curțile de apel
- 2 judecători de la tribunale
- un judecător de la judecătorii.

Secția pentru procurori-în număr de 5-a C.S.M. este alcătuită din:

- a. un procuror de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
- b. un procuror de la Parchetul Național Anticorupție
- c. un procuror de la parchetele de pe lângă curțile de apel
- d. un procuror de la parchetele de pe lângă tribunale
- e. un procuror de la parchetele d epe lângă judecătorii.

Membrii C.S.M. se aleg din rîndul judecătorilor și procurorilor numiți de Președintele României și care au o vechime de cel puțin 6 ani în funcția de magistrat.

C.S.M. este condus de un președinte ajutat de un vicepreședinte, aleși pentru un mandat de un an. Președintele are următoarele atribuții:

- a. reprezintă C.S.M. în relațiile interne și internaționale
- b. coordonează activitatea C.S.M. și repartizează lucrările pentru plen și secții
- c. prezidează lucrările C.S.M., cu excepția cazului în care la lucrări participă Președintele României
- d. semnează actele emise de Plenul C.S.M.
- e. sesizează Curtea Constituțională în vederea soluționării conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice
- f. prezintă, în ședința publică a plenului, raportul anual asupra activității C.S.M., care se transmite instanțelor și parchetelor și se dă publicității.

C.S.M. se întrunește în plen și în secții ori de câte ori este necesar, la convocarea președintelui, a vicepreședintelui sau a majorității membrilor plenului ori, după caz, ai secțiilor. Lucrările plenului C.S.M. se desfășoară în prezența a cel puțin 15 membri.

Atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii

Menirea esențială a C.S.M. este aceea de a apăra corpul magistraților și membrii acestuia împotriva oricărui act de natură să aducă atingere independenței sau imparțialității magistratului în îndeplinirea justiției ori să creeze suspiciuni cu privire la acestea. De asemenea C.S.M. apără reputația profesională a magistraților, asigură respectarea legii și a criteriilor de competență etică și profesională în desfășurarea carierei profesionale a magistraților.

Plenul C.S.M. îndeplinește atribuții importante în domeniul: carierei magistraților, al recrutării, evaluării, organizării și funcționării instanțelor și al parchetelor.

C.S.M. în domeniul carierei are următoarele atribuții:

1. propune Președintelui României numirea în funcție și eliberarea din funcție a judecătorilor și procurorilor, cu excepția celor stagieri
2. propune Președintelui României numirea în funcție și revocarea din funcție a președintelui, vicepreședintelui și președinților de secții al Înaltei Curți de Casație și Justiție, a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a procurorului general al Parchetului Național Anticorupție, precum și a adjuncților acestora
3. dispune promovarea magistraților în funcțiile de execuție
4. dispune promovarea magistraților în funcțiile de conducere din cadrul instanțelor și al parchetelor, în urma consultării magistraților din cadrul instanțelor și parchetelor respective

5. numește judecătorii stagieri și procurorii stagieri, pe baza rezultatelor obținute la examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii
6. eliberează din funcție judecătorii stagieri și procurorii stagieri
7. aprobă transferul magistraților
8. numește, pe perioade determinate, în posturi vacante, magistrații de carieră, în condițiile legii
9. propune Președintelui României conferirea de distincții pentru magistrați, în condițiile legii.

C.S.M. exercită atribuții importante și în cadrul secțiilor sale, printre cele mai importante fiind și cele de ordin disciplinar (le vom discuta la capitolul răspunderea magistraților).

Ministrul Justiției

Atribuțiile ministrului justiției au fost reduse în mod considerabil prin noile reglementări privitoare la organizarea judiciară și la statutul magistraților. Majoritatea sarcinilor ce reveneau Ministerului Justiției în legătură cu recuperarea magistraților și cariera acestora, au fost preluate de C.S.M.

Atribuțiile ministrului justiției sunt limitate la realizarea prerogativelor ce revin ministerului pe care-l conduce, asigurând buna organizare și administrare a justiției ca serviciu public.

Ministrul justiției are atribuții legate de stabilirea bugetului anual al instanțelor judecătorești (având calitatea de ordonator principal de credite), asigurarea spațiilor necesare pentru instanțe și parchete, numirea asistenților judiciari. Aceștea sunt numiți de ministrul justiției, la propunerea Consiliului Economic și Social, dintre persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege.

De asemenea, numărul total de posturi de asistenți judiciari și repartizarea posturilor pe instanțe, în raport cu volumul de activitate, se stabilesc prin ordin al ministrului justiției. Sancțiunile disciplinare se aplică de ministrul justiției.

Conducerea instanțelor judecătorești

Instanțele de judecată, de orice grad, sunt conduse de către un președinte. Președinții tribunalelor, tribunalelor specializate și ai curților de apel sunt ajutați, în activitatea lor de conducere, de către 1-2 vicepreședinți.

Secțiile instanțelor judecătorești sunt conduse de către un președinte de secție. Vicepreședintele instanței este și președintele uneia dintre secții.

Președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești iau măsuri pentru organizarea și buna funcționare a instanțelor pe care le conduc, asigură și verifică respectarea obligațiilor statutare și a reglementărilor de către judecători și personalul auxiliar de specialitate.

În cadrul fiecărei instanțe judecătorești funcționează un colegiu de conducere, care hotărăște cu privire la problemele generale de conducere a instanței. Colegiul de conducere al curții de apel exercită și acțiunea disciplinară, în condițiile legii, având următoarea componență:

1. la curțile de apel: președintele, vicepreședinții, judecătorii inspectori și președinții de secții, precum și 1-2 judecători aleși în adunarea generală a judecătorilor
2. la tribunale și tribunale specializate: președintele, vicepreședinții și președinți de secții, precum și 1-2 judecători aleși în adunarea generală a judecătorilor
3. la judecătorii: președintele și, după caz, vicepreședintele și președinții de secții, precum și 1-2 judecători aleși în adunarea generală a judecătorilor.

Legea conferă unele atribuții importante generale ale judecătorilor. Aceste atribuții sunt determinate de art.54 din Legea nr. 304/2004 după cum urmează:

1. dezbate activitatea desfășurată de instanțe
2. alege membrii C.S.M.
3. dezbate probleme de stat
4. analizează proiecte de acte normative, la solicitarea ministrului justiției sau a C.S.M.
5. formulează puncte de vedere la solicitarea C.S.M.
6. îndeplinesc alte atribuții prevăzute de lege sau regulamente.

Conducerea instanței supreme este asigurată de președinte, vicepreședinte și colegiul de conducere., alcătuit din președinte, vicepreședinte, președinții de secții și din 5 judecători aleși pe o perioadă de 5 ani în adunarea generală a judecătorilor.

Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție are următoarele atribuții:

- a) aprobă Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativ, precum și statele de funcții și de personal ale Înaltei Curți de Casație și Justiție
- b) recomandă Plenului C.S.M. numirea la Înalta Curte de Casație și Justiție a judecătorilor în funcție, cărora le expiră mandatul de 6 ani
- c) propune C.S.M. numirea, promovarea, transferul, suspendarea și încetarea din funcție a magistraților-asistenți
- d) organizează și supraveghează rezolvarea petițiilor, în condițiile legii
- e) exercită acțiunea disciplinară împotriva președintelui, vicepreședintelui, președinților de secții, judecătorilor și magistraților-asistenți al Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și împotriva președinților curților de apel
- f) propune proiectul de buget al Înaltei Curți de Casație și Justiție
- g) exercită alte atribuții prevăzute de Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Î.C.C.J.

Hotărârile colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție se adoptă cu votul majorității membrilor săi. Unele atribuții importante au fost conferite de lege adunării generale a judecătorilor de la Î.C.C.J.

Adunarea generală a judecătorilor se întrunește pentru:

- a. aprobarea raportului anual de activitate, care se dă publicității
- b. aprobarea bugetului Î.C.C.J., cu avizul consultativ al Ministerului Finanelor Publice

c. alegerea celor 2 membri pentru C.S.M.

Personalul auxiliar de specialitate

Toate instanțele judecătorești și toate parchetele au în structura lor următoarele compartimente:

- a. registratură
- b. grefă
- c. arhivă
- d. biroul de informare și relații publice
- e. biblioteca.

Curțile de apel și parchetele de pe lângă aceste curți, Î.C.C.J., Parchetul de pe lângă Î.C.C.J. și Parchetul Național Anticorupție au de asemenea, în structura lor un compartiment de documentare și un compartiment de informatică juridică, câte un departament economico-financiar și administrativ, condus de un manager economic.

Aceste structuri organizatorice au rol important în îndeplinirea corespunzătoare a actului de justiție, deși nu participă în mod nemijlocit la realizarea funcției jurisdicționale.

Regulamentul de ordine interioară a instanțelor judecătorești se elaborează de C.S.M. și de Ministerul Justiției și se aprobă prin Hotărâre a C.S.M., care se publică în Monitorul Oficial al României, partea I.

Un rol important în activitatea instanței revine grefei. Potrivit legii, grefierii participă la ședințele de judecată și la efectuarea actelor de urmărire penală în scopul consemnării operațiilor realizate în cadrul procedurii judiciare. La ședințele de judecată grefierii sunt datori să aibă ținuta corespunzătoare instanței unde funcționează.

Departamentul economico-financiar și administrativ are ca atribuții principale efectuarea operațiunilor financiar-contabile, evidența bunurilor, asigurarea condițiilor materiale pentru desfășurarea activității și a parchetelor și gospodărirea localurilor. Postul de manager economic se poate ocupa numai prin concurs.

Președinții pot delega calitatea de ordonator de credite managerilor economici. Paza sediilor instanțelor judecătorești și a parchetelor, bunurilor și valorilor aparținând acestora, supravegherea accesului și menținerea ordinii interioare necesare desfășurării normale a activității în aceste sedii se asigură de trupele de jandarmi, în mod gratuit, de către Jandarmeria Română, prin structurile sale specializate.

MINISTERUL PUBLIC

Ministerul Public îndeplinește în societățile contemporane un rol social cu semnificații deosebite în apărarea și consolidarea statului de drept. Funcțiile esențiale ale M.P. sunt concentrate spre o singură finalitate: apărarea ordinii de drept. Aceste funcții de apărare a intereselor generale ale societății, de stabilire a adevărului în activitatea de îndeplinire a justiției și de respectare a legii se regăsesc în toate legislațiile moderne.

Ministerul Public are, în toate sistemele de drept, atât funcții în cadrul sistemului judiciar, cât și în afara acestuia. Deopotrivă, majoritatea legislațiilor conferă largi atribuții procurorului în materie penală. Incontestabil, participarea procurorului în procesul penal constituie regula, iar în materie civilă excepția.

Modul de organizare a M.P. este prevăzut în legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară. Acest act normativ determină principiile ce stau la baza constituirii M.P. Parchetul constituie structura organizatorică de bază a M.P. El este alcătuit din totalitatea magistraților (procurorilor) care exercită funcțiile specifice M.P. pe lângă o anumită instanță de judecată.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ca și parchetele de pe lângă curțile de apel și tribunale, au în structura lor secții conduse de procurori șefi, care pot fi ajutați de adjuncți. Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție coordonează activitatea parchetelor din subordine, are personalitate juridică și gestionează bugetul M.P. El este condus de un procuror general, ajutat de un prim adjunct, un adjunct și 3 procurori consilieri.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J., prim adjunctul acestuia, precum și procurorul general al Parchetului Național Anticorupție sunt numiți în funcție de Președintele României, la propunerea C.S.M., cu recomandarea ministrului justiției, dintre procurorii care au o vechime minimă de 18 ani în funcția de judecător sau procuror, pe o perioadă de 5 ani, fără posibilitatea reînvestirii.

Parchetele de pe lângă curțile de apel sunt conduse de procurorii generali, iar cele de pe lângă tribunale, tribunale pentru minori și familie și judecătorii sunt conduse de către prim-procurori.

Prin același act normativ, în cadrul parchetelor de pe lângă curțile de apel au fost instituite servicii de combatere a corupției și criminalității organizate, iar în cadrul parchetelor de pe lângă tribunale au fost constituite birouri de combatere a corupției și criminalității organizate. Activitatea acestor servicii și birouri a fost coordonată și controlată de Secția de combatere a corupției și criminalității organizate din cadrul Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție.

Parchetul Național Anticorupție este organizat în următoarele secții, conduse de procurori șefi de secție, ajutați de procurori șefi adjuncți secție:

- a. secția de combatere a corupției
- b. secția de combatere a infracțiunilor conexe infracțiunilor de corupție
- c. secția de combatere a infracțiunilor de corupție săvârșite de militari
- d. secția judiciară penală.

În cadrul Parchetului Național Anticorupție se pot înființa servicii teritoriale, servicii, birouri și late compartimente de activitate, prin ordin al procurorului general al acestui parchet.

Legea privind organizarea judiciară determină și principiile funcționale ale M.P.: principiul legalității, imparțialității și al controlului ierarhic.

Principiul legalității constituie un principiu esențial al activității tuturor autorităților publice. Respectarea legalității este o componentă esențială a democrației și o condiție indispensabilă a statului de drept.

În întreaga lor activitate, membrii M.P. trebuie să acționeze conform **principiului imparțialității**. Constituția și legea organică a autorității judecătorești se limitează să enunțe acest principiu fără a-i stabili conținutul. În limbajul cotidian, termenul de imparțialitate evocă însușirea de a fi drept, nepărtinitor, obiectiv. Acestea sunt și conotațiile juridice pe care trebuie să le acordăm principiului imparțialității.

Legea privind organizarea judiciară conține dispoziții cuprinzătoare privitoare la principiul ierarhic. Acest principiu rezultă și din modul de organizare a M.P. într-un sistem bine articulat.

Procurorii din fiecare parchet sunt subordonați șefului acelei instituții. Conducătorul unui parchet este subordonat, al rândul său, conducătorului parchetului ierarhic superior din aceeași circumscripție teritorială.

Ministrul justiției exercită un control asupra membrilor M.P. Acest control se realizează în practică prin procurori inspectori din cadrul Parchetului de pe lângă Î.C.C.J., din Parchetul Național Anticorupție, din parchetele de pe lângă curțile de apel sau prin alți procurori delegați. Acest control se exercită de ministrul justiției din proprie inițiativă sau la cererea C.S.M.

De asemenea, ministrul justiției poate să ceară procurorului general al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J. sau, după caz, părocurorului general al Parchetului Național Anticorupție informări asupra activității parchetelor și să dea îndrumări scrise cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru prevenirea și combaterea criminalității.

Atribuțiile Ministerului Public

Atribuțiile M.P. pot fi grupate, în mod convențional, în două categorii: judiciare și extrajudiciare. Între atribuțiile judiciare menționă:

- sesizarea instanțelor judecătorești pentru judecarea cauzelor penale;
- exercitarea acțiunii civile în cazurile prevăzute de lege;
- participarea, în condițiile legii, la soluționarea cauzelor penale sau civile;
- exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege.

Printre atribuțiile extrajudiciare amintim: studierea cauzelor care generează sau favorizează criminalitatea, elaborarea de propuneri în vederea eliminării ecestora, precum și pentru perfecționarea legislației în domeniu.

Există însă și atribuții ale M.P. ce au un caracter judiciar și deopotrivă administrativ, ca:

- efectuarea urmăririi penale și, după caz, supravegherea acesteia,
- controlul activității altor organe de cercetare penală;
- apărarea drepturilor și interesele minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție, ale dispăruților și ale altor persoane, în condițiile legii.

Cele mai importante atribuții ale M.P. se exercită de către procurori în cadrul procesului civil și penal.

Rolul procurorului în procesul civil

Atribuțiile încredințate de legiuitor M.P. diferă în materie civilă de cele atribuite acestuia în cadrul procesului penal.

Potrivit dispozițiilor legale invocate, atribuțiile M.P. în procesul civil se concretizează în următoarele modalități practice de acțiune ale procurorului:

- exercitarea acțiunii civile înncazurile prevăzute de lege;
- participarea, în condițiile legii, la ședințele de judecată;

- exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege;
- apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție, ale dispăruților și ale altor persoane, în condițiile legii.

Modalitățile practice de acțiune a procurorului constituie și forme de participare a acestuia în procesul civil. Ele pot fi definite ca forme de participare la activitatea judiciară, întrucât aceste modalități țin seama de faza procesuală în care intervine acțiunea procurorului, dar și, de activitatea desfășurată în concret de M.P. în calitate de reprezentant al intereselor generale ale societății.

În toate situațiile în care procurorul participă la activitatea judiciară, acesta dobândește calitatea de parte. El poate formula cereri, invoca excepții, propune dovezi în vederea stabilirii adevărului și în finalul judecării poate prezenta propriile sale concluzii cu privire la faptele cauzei și la aplicarea legii. Procurorul trebuie să aibă un rol activ și să contribuie la aflarea adevărului în procesul civil.

Procurorul urmează să pună concluzii după părțile principale. Concluziile procurorului se prezintă în mod obișnuit în formă orală. Dar, ca oricare dintre părți, procurorul poate uza și de dreptul de a formula concluzii scrise. În acest context se impune și precizarea că el nu poate uza de unele drepturi recunoscute numai părților principale, cum ar fi modificarea cererii de chemare în judecată, renunțarea la judecată și renunțarea la dreptul subiectiv. În acest context avem în vedere intervenția procurorului în procesul civil, iar nu exercitarea acțiunii civile de către acesta; în acest din urmă caz, procurorul ar putea să modifice cererea de chemare în judecată sau să renunțe la judecată.

În toate cazurile în care participarea procurorului în procesul civil obligatorie, nerespectarea normei care impune o atare intervenție determină nulitatea hotărârii pronunțate de către instanță.

O altă formă de participare a procurorului în procesul civil vizează exercitarea căilor de atac. Dreptul procurorului de a exercita căile legale de atac este consacrat în mod expres în art.45 alin.4, C.proc.civ., din legea nr. 304/2004. Legea are în vedere dreptul procurorului de a exercita, la fel ca părțile principale, calea de atac a apelului și recursului. Procurorul poate exercita și căile extraordinare de atac de retractare: revizuirea și contestația în anulare.

Exercitarea căilor de atac de către procuror nu este condiționată de exercitarea acțiunii sau de intervenția sa în proces. Actuala reglementare privind exercitarea căilor de atac de către procuror are o justificare temeinică. Ea constă în necesitatea salvagărdării ordinii publice și a consolidării prestigiului justiției.

Întreaga societate este interesată în apărarea ordinii și disciplinei sociale, iar exercitarea căilor de atac de către procuror reprezintă unul din mijloacele eficiente de apărare a intereselor generale ale societății. O reglementare care recunoaște un drept nelimitat de promovare a căilor de atac de către procuror ar putea conduce și la un exercițiu abuziv al dreptului. De aceea, exercițiul căilor de atac de către procuror ar trebui să fie restrâns la acele împrejurări în care se constată nesocotirea unor norme de ordine publică.

Putem preciza că procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție îi este recunoscută legitimare procesuală și în ceea ce privește exercitarea căii extraordinare de atac a recursului în interesul legii.

Ultima formă de participare a procurorului în procesul civil se poate realiza în faza executării silite. Dreptul procurorului de a participa în această fază a procesului civil este statornicit în art.45 alin.5 C.proc.civ., de unde putem trage concluzia că procurorul poate solicita doar declanșarea executării silite, dar nu poate participa la alte activități procesuale specifice executării silite.

În ceea ce privește posibilitatea de participare a procurorului la soluționarea contestațiilor la executare, aceasta poate fi dedusă din însuși faptul că el poate participa, în condițiile legii, la ședințele de judecată. Pe de altă parte, participarea procurorului la ședințele de judecată poate constitui un mijloc necesar pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale minorilor și ale celorlalte persoane la care se referă art.60 din legea 304/2004.

În scopul promovării acestor valori, procurorului trebuie să-i fie recunoscută și posibilitatea de promovare a contestației la executare. Prin urmare, procurorul poate exercita și contestația la executare pentru a solicita instanței competente să dispună măsuri concrete pentru respectarea legii în activitatea execuțională. De asemenea, procurorul va putea pune concluzii cu prilejul dezbaterilor judiciare declanșate prin formularea unor contestații la executare de către părțile principale.

Participarea procurorului în procesul penal

În procesul penal participarea procurorului primește valențe și semnificații cu totul deosebite față de atribuțiile pe care legea i le recunoaște acestuia în materie civilă. Dar procurorul are atribuții deosebit de importante și în faza anterioară sesizării instanței competente a se pronunța asupra infracțiunilor săvârșite.

Cadrul de participare a procurorului în procesul penal este statornicit în dispozițiile art.315. C.proc. pen. Potrivit acestui text, procurorul este obligat să participe la ședințele de judecată ale judecătorilor, în cauzele în care instanța de judecată a fost sesizată prin rechizitoriu, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii de 3 ani sau mai mare ori în cauzele în care unul din inculpați se află în stare de detenție sau în vreuna din situațiile prevăzute de art.171 alin.2, precum și în cazul în care se dispune înlocuirea pedepsei amenzii cu cea a închisorii. La ședințele de judecată privind alte infracțiuni, procurorul participă când consideră necesar. În ședințele de judecată ale celorlalte instanțe, participarea procurorului este obligatorie în toate cazurile.

Procurorul fiind titularul acțiunii penale, este singurul care poate dispune, în faza de urmărire penală, trimiterea în judecată sau soluționarea într-un alt mod a cauzei. El este obligat ca în termen de cel mult 15 zile de la primirea dosarului trimis de organul de cercetare penală să procedeze la verificarea lucrărilor de urmărire penală și să se pronunțe asupra acestora.

Participarea procurorului la ședințele de judecată ale judecătorilor este obligatorie și în alte cauze strict determinate de art. 315 C.proc.penală. Un prim caz de participare obligatorie vizează situația în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită o pedeapsă cu închisoarea de 3 ani sau mai mare. Acest prim caz de participare obligatorie a procurorului în fața instanței de fond ține seama de gravitatea faptei săvârșite și a sancțiunii ce poate fi aplicată persoanei vinovate. Participarea procurorului este obligatorie, indiferent de quantumul pedepsei ce ar putea fi aplicată, de instanță și chiar și atunci când aceasta, reținând unele circumstanțe atenuante, ar proceda la înlocuirea pedepsei închisorii cu amenda. Participarea procurorului este obligatorie chiar dacă acțiunea penală a fost în mișcare la plângerea prealabilă a părții vătămate.

Al doilea caz de participare obligatorie a procurorului în fața judecătorilor privește cauzele cu inculpați în stare de detenție. Participarea procurorului este obligatorie, chiar și în cazul în care numai unul dintre inculpați se află în stare de deținere, indiferent de organul care a dispus măsura arestării. Prin urmare, participarea procurorului devine obligatorie și atunci când măsura arestării a fost dispusă de către instanța de judecată în cursul dezbaterilor.

Ultimul caz de participare obligatorie a procurorului vizează cazul înlocuirii pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii. Potrivit dispozițiilor, dacă cel condamnat se sustrage cu rea-credință de la executarea amenzii, instanța poate înlocui această pedeapsă cu pedeapsa închisorii în limitele prevăzute pentru infracțiunea săvârșită, ținând seama de partea din amendă care a fost achitată.

În toate cazurile prevăzute de art.315 C.proc.pen. participarea procurorului la ședințele de judecată în fața judecătorilor este obligatorie. Nerespectarea dispozițiilor legale menționate atrage după sine nulitatea hotărârii pronunțate, aceasta din urmă fiind o nulitate nu numai expresă, ci și o nulitate absolută, astfel că ea poate fi invocată în orice stare a procesului, chiar din oficiu, și nu poate fi înlăturată în nici un mod .

În toate cazurile în care participarea procurorului la dezbateri este facultativă, judecata poate continua și fără prezența acestuia. Cazurile de participare facultativă a procurorului sunt relativ reduse, ele vizând doar acele situații în care punerea în mișcare a acțiunii penale se realizează la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

În toate cazurile, participarea procurorului la activitatea judiciară corespunde unei necesități procesuale majore determinate de contribuția pe care acesta o poate aduce în aflarea adevărului și apărarea legalității democratice.

Participarea procurorului la judecată se înscrie ca una dintre modalitățile importante de acțiune ale M.P. și ea este destinată aflării adevărului și respectării legalității în activitatea judiciară. Pentru realizarea acestei finalități, legea îi conferă procurorului un rol activ, rol ce se realizează prin formularea unor cereri, ridicarea unor excepții și prin concluziile pe care le formulează, art. 301 alin.1 C.proc. penală.

Cererile pe care le poate formula procurorul sunt dintre cele mai diverse, cum sunt cele privitoare la solicitarea unor mijloace de dovadă, schimbarea încadrării juridice a faptelor, extinderea acțiunii penale sau a procesului penal, restituirea dosarului procurorului, îndreptarea erorilor materiale etc.

Preocuparea principală a procurorului trebuie să fie direcționată spre respectarea normelor de drept substanțial și procesual, fapt pentru care el va trebui să invoce cu prioritate acele excepții care au ca obiect nesocotirea unor dispoziții legale imperative, cum sunt cele privitoare la neregulata învestire a instanței, necompetența materială, puterea lucrului judecat, neîndeplinirea procedurii de citare etc.

Procurorul va contribui astfel la justa stabilire a stării de fapt, a circumstanțelor în care s-a produs infracțiunea, a urmărilor acesteia, a vinovăției inculpatului și la corecta încadrare juridică a faptei imputate. Concluziile procurorului trebuie să fie temeinic argumentate, ținând seama de probele administrative și de actele de la dosar, întrucât numai astfel poate contribui la aflarea adevărului și la pedepsirea persoanelor vinovate.

Procurorului îi este recunoscut dreptul de a exercita calea ordinară de atac a apelului și pe cea recursului. Înainte de a evoca câteva dintre particularitățile ce vizează exercițiul căilor ordinare de atac este necesar să menționăm existența unor reglementări procesuale diferite în cele două coduri de procedură, reglementări ce vizează chiar unul din principiile importante de organizare a sistemului nostru judiciar. Dreptul de a declara apel este recunoscut de lege procurorului și prin dispozițiile art.362 alin. 1 C.proc. pen., astfel încât el poate face apel, atât în ceea ce privește latura penală, cât și cea civilă.

Legea îi recunoaște procurorului legitimitate procesuală activă și în privința exercitării căilor extraordinare de atac de retractare: contestația în anulare și revizuirea. Contestația în anulare poate fi promovată de procuror numai când instanța de recurs nu s-a pronunțat asupra unei cauze de încetare a

procesului penal. Pînă la soluționarea contestației, instanța competentă poate dispune suspendarea executării hotărîrii, dar numai luîn concluziile procurorului, art.390 C.proc. penală. Ascultarea concluziilor procurorului este obligatorie și la termenul fixat pentru judecarea contestației în anulare.

Legea îi conferă procurorului și dreptul de a iniția din oficiu procedura revizuirii. Procedura revizuirii diferă, în materie penală, în mod substanțial de cea instituită de lege în materie civilă. Rolul procurorului în această procedură este sporit, întrucît legea îi conferă acestuia sarcina de a efectua unele cercetări prealabile. În primul rînd, cererea de revizuire se adresează chiar procurorului de la parchetul de pe lîngă instanța care a judecat cauza în primă instanță.

După introducerea cererii de revizuire, procurorul ascultă, dacă este cazul, partea care a formulat-o în vederea completării sau precizării acesteia. Termenul de efectuare a cercetărilor de către procuror este de două luni de la data introducerii cererii de revizuire. După finalizarea cercetărilor, procurorul înaintează întregul material împreună cu concluziile sale instanței competente.

Admiterea în principiu a cererii de revizuire se poate dispune numai după ascultarea concluziilor procurorului și a părților. Recursul în interesul legii este o cale de atac extraordinară, care este pusă numai la dispoziția procurorului general de la Parchetul de pe lîngă Î.C.C.J. Ea se poate exercita de procurorul general din oficiu sau la cererea ministrului justiției.

Participarea procurorului la soluționarea recursului în interesul legii este obligatorie. Legea nu impune participarea nemijlocită a procurorului general al Parchetului de pe lîngă Î.C.C.J. la soluționarea recursurilor în interesul legii.

Procurorul participă, prin modalități specifice de acțiune, și la activitatea de executare a hotărîrilor judecătorești penale. Executarea silită nu se inițiază de procuror, ci de prima instanță de judecată. Instanța de executare delegă pe unul dintre judecătorii săi pentru efectuarea punerii în executare.

Cu toate atribuțiile conferite de lege judecătorului delegat, procurorul nu este lipsit de prerogative semnificative în cursul urmăririi silite. El are două categorii de atribuții: atribuții judiciare și atribuții administrative, acestea din urmă avînd ca obiect supravegherea respectării legii în activitatea de punere în executare a hotărîrilor judecătorești.

Din categoria atribuțiilor judiciare menționăm pe cele privitoare la : cererea de încetare sau înlocuirea măsurii medicale, în cazul în care consideră că internarea nu mai este necesară.; cererea de revocare a măsurilor de siguranță; cererea de revocare sau anulare a suspendării executării pedepsei; cererea de revocare sau anulare a executării pedepsei la locul de muncă; cererea de înlocuire a pedepsei detențiunii pe viață, cererea de modificare a pedepsei în timpul executării; cererea de amănare a executării pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață; cererea de înlăturare sau modificare a pedepsei, contestația la executare.

Participarea procurorului la procedurile judiciare avînd ca obiect executarea hotărîrilor penale și care au fost menționate în cele ce au precedat este obligatorie.

Importante sunt și atribuțiile administrative ale procurorului și care vizează legalitatea punerii în executare a mandatelor de executare a pedepsei.

MAGISTRAȚII INSTANTELOR

În țările democratice se acordă o importanță aparte determinării unui statut al magistraților. Print-un asemenea statut se urmărește asigurare inamovibilității judecătorilor, ca o condiție indispensabilă pentru garantarea imparțialității și independenței lor.

Noțiunea de magistrat a fost folosită frecvent și înainte de adoptarea legilor de organizare judecătorească postdecembriste. Conceptul de magistrat, în sens juridic, este mai larg răspândit decât acele de judecător. În sensul legii de organizare judiciară, conceptul de magistrat include atât pe judecători, cât și pe procurorii constituiți la parchet. Judecătorul este considerat, în mod tradițional, în funcționar public investit cu funcția de a soluționa litigiile de competența sa.

Potrivit art.2 din legea nr.304/2004, judecătorii, procurorii și magistrații-asistenți ai Î.C.C.J. au calitatea de magistrați și fac parte din corpul magistraților. Din corpul magistraților fac parte și judecătorii și procurorii de la celelalte instanțe judecătorești, respectiv de la parchetele de pe lângă acestea.

În cadrul corpului magistraților, ierarhia funcțiilor de execuție și de conducere se stabilește în raport cu nivelul instanțelor și parchetelor, cu respectarea condițiilor de pregătire profesională și de vechime în magistratură prevăzute de legea privind organizarea judiciară.

Din corpul magistraților trebuie să facă parte cei mai buni juriști, căci importanța socială a funcției de judecător sau procuror excede pe aceea a altor categorii de juriști. Ei sunt cei care țin cunpăna dreptății și contribuie la asigurarea păcii sociale într-o societate democratică.

Recrutarea și investirea în funcție a magistraților

În scopul garantării unei administrări optime a justiției, dreptul comparat cunoaște sisteme diferite privitoare la recrutarea și investirea în funcție a magistraților.

Orice legislație trebuie să manifeste o preocupare majoră pentru recrutarea unor magistrați care să corespundă exigențelor tehnice și morale necesare exercitării imparțiale a funcției respective. Metodele aplicate în selecționarea judecătorilor diferă în funcție de concepțiile politice existente într-o societate dată, de nivelul libertăților politice, de moravuri și tradiție.

Sistemele aplicate în selecționarea judecătorilor au diferit și timp, în funcție de necesitățile impuse de dezvoltarea societății.

În statele moderne s-a simțit tot mai lult nevoia recrutării în magistratură a unor persoane având nu numai o înaltă moralitate, ci și o bună pregătire de specialitate.

Din cauza inconveniencelor pe care le prezintă sistemul numirii necondiționate de către puterea executivă, unele state au adoptat sistemul alegerii magistraților. Sistemul electiv are avantajul că înlătură posibilitatea aservirii judecătorilor față de puterea executivă. Totuși, acest sistem este aplicat integral doar foarte rar în dreptul contemporan, deoarece sistemul numirii este amendat prin instituirea unor condiții și criterii profesionale riguroase.

Și în țara noastră a fost organizat, în temeiul dispozițiilor constituționale, un Consiliu Superior al Magistraturii, cu sarcini privitoare la recrutarea magistraților și care îndeplinește, în același timp, rolul de Consiliu de disciplină. Potrivit art.134 alin.1 din Constituție, Consiliul Superior al Magistraturii propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiați, în condițiile legii.

Admiterea în magistratură, promovarea, delegarea, detașarea și transferarea magistraților

Recrutarea și formarea profesională inițială în vederea ocupării funcției de magistrat se realizează pe bază de concurs, prin Institutul Național al Magistraturii, legea nr.303/2004, art.13, enunță următoarele condiții pentru admiterea unei persoane la Institutul Național al Magistraturii:

- a. să aibă cetățenia română, domiciliul în România și capacitate deplină de exercițiu
- b. să fie licențiată în drept
- c. să nu aibă ntecedente penale, cazier fiscal și să se bucure de o bună reputație
- d. să cunoască limba română
- e. să fie aptă, din punct de vedere medical, pentru exercitarea funcției.

Simpla enumerare a condițiilor de mai sus este suficientă pentru a sublinia exigențele profesionale și morale pe care le implică funcția de magistrat. Ele sunt firești, întrucât demnitatea de magistrat, una din cele mai importante într-un stat de drept, trebuie să fie onorată printr-o înaltă competență profesională și printr-o probitate morală ireproșabilă. Prestigiul justiției și calitatea hotărârilor judecătorești depinde într-o măsură foarte mare de statutul profesional și moral al judecătorilor.

Tocmai pentru a obliga magistrații să-și păstreze același statut moral pe toată durata investiției lor în funcție, se impune obligativitatea depunerii unui jurământ. Nedepunerea jurământului de către un magistrat atrage după sine nulitatea numirii în funcție. Deși legea nu o afirmă în mod direct, consecința firească a unei asemenea numiri, în ipoteza în care ea ar fi fost făcută, este nulitatea actelor îndeplinite de acel magistrat.

La judecătorii și la parchetele de pe lângă acestea pot funcționa judecători și procurori stagiați. Aceștea sunt numiți în funcție de către C.S.M., pe baza rezultatelor obținute la examenul de absolvire a I.N.M.

În perioada stagiului, judecătorii și procurorii sunt obligați să continue formarea profesională, sub coordonarea unui judecător sau procuror anume desemnat d epreședintele judecătoriei sau, după caz, de prim-procurorul parchetului de pe lângă această instanță.

Judecătorii stagiați au dreptul să facă parte din completul de judecată numai alături de un judecător inamovibil. Procurorii stagiați au dreptul să pună concluzii în instanță, să efectueze și să semneze acte procedurale, sub coordonarea unui procuror care se bucură de stabilitate.

După terminarea stagiului, magistrații sunt supuși unui examen de capacitate, organizat de C.S.M., prin intermediul I.N.M. după validarea examenului de capacitate, lista tuturor posturilor vacante de la judecătorii de pe lângă aceste instanțe se publică separat pentru judecători și procurori în Monitorul Oficial al României, partea a III-a, și se afilează la sediile instanțelor și parchetelor, prin grija C.S.M.

Legea privind organizarea judiciară determină și condițiile profesionale și de vechime necesare pentru promovarea în funcție a magistraților. Promovarea în funcții de execuție se face numai prin concurs organizat la nivel național, ținându-se seama de vechimea în magistratură și de activitatea profesională a magistratului, precum și de posturile vacante existente la tribunale și curți de apel sau, după caz, la parchete.

Pot participa la concursul de promovare în funcții de execuție magistrații care în ultimii trei ani înaintea concursului au avut calificativul foarte bine, n-au săvârșit abateri disciplinare și îndeplinesc următoarele condiții minime de vechime:

1. 8 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcțiile de judecător de tribunal sau tribunal specializat și procuror la parchetul de pe lângă tribunal sau parchetul de pe lângă tribunalul specializat pentru minori și familie;
2. 12 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcțiile de judecător de curte de apel și procuror la parchetul de pe lângă curtea de apel;
3. 15 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Î.C.C.J.

Magistrații care îndeplinesc condițiile de vechime anterior menționate pot participa la concurs, în vederea promovării pe loc, în limita numărului de locuri aprobat anual de C.S.M.

Selecția magistraților pentru promovarea în funcții de conducere se face de C.S.M., pe baza dosarelor profesionale, a criteriilor stabilite prin hotărâre a C.S.M., a informațiilor cuprinse în baza de date și a proiectului privind exercitarea atribuțiilor specifice funcției de conducere.

Pentru promovarea în funcții de conducere sunt necesare următoarele condiții minime de vechime:

- a. pentru funcția de președinte și vicepreședinte de judecătorie, prim-procuror al parchetului de pe lângă judecătorie și adjunct al acestuia, o vechime de 8 ani în funcția de judecător sau procuror;
- b. pentru funcția de președinte, vicepreședinte și președinte de secție de tribunal specializat, prim-procuror al parchetului de pe lângă tribunal sau al parchetului de pe lângă tribunalul pentru minori și familie, adjunct al acestuia și procuror șef secție al parchetului de pe lângă tribunal sau parchetului de pe lângă tribunalul pentru minori și familie, o vechime de 10 ani în funcția de judecător sau procuror;
- c. pentru funcția de președinte, vicepreședinte, președinte de secție la curtea de apel, procuror general al parchetului de pe lângă curtea de apel și adjunct al acestuia, procuror șef secție al parchetului de pe lângă curtea de apel, judecător inspector și procuror inspector, o vechime de 15 ani în funcția de judecător sau procuror;
- d. pentru funcția de consilier al procurorului general al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J. și procuror șef secție al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J., o vechime de 18 ani în funcția de judecător sau procuror.

Legea consacră un capitol întreg instituțiilor juridice ale **delegării, detașării și transferării magistraților**. Delegarea judecătorilor curților de apel se dispune, cu acordul lor, de C.S.M., la solicitarea președintelui curții de apel, cu respectarea cerințelor impuse de lege.

Dispozițiile legale ne scot în evidență următoarele concluzii:

- delegarea este o măsură ce se impune a fi dispusă doar în măsura în care s-au ivit unele împrejurări de natură a face imposibilă soluționarea cauzelor în condițiile legii; legea enunță doar exemplificativ situațiile ce se pot încadra în această categorie;
- acordul judecătorului este indispensabil

- delegarea se dispune de președintele curții de apel, iar în cazul judecătorilor de la aceste instanțe, de către secțiile corespunzătoare ale C.S.M.

În toate cazurile, atât ale judecătorilor, cât și ale procurorilor-delegarea se poate face pe o perioadă de cel mult 60 de zile și, poate fi prelungită cu acordul magistratului cel mult 60 de zile într-un an. Pe perioada delegării, magistrații beneficiază de toate drepturile prevăzute de lege.

Legea nr.303/2004 reglementează și posibilitatea detașării magistraților, dar numai în anumite condiții strict determinate de lege. Detașarea magistraților se poate dispune în cadrul altor instanțe sau parchete, la Ministerul Justiției sau la unitățile subordonate acestuia, la Institutul Național al Magistraturii sau la alte autorități publice. Durata obișnuită a detașării este între 6 luni și 3 ani. Acest termen poate fi prelungit pentru o durată de până la trei ani, dar numai o singură dată și cu respectarea condițiilor prevăzute de art.56 alin.1 din lege.

În perioada detașării, judecătorii și procurorii își păstrează calitatea de magistrați și beneficiază de drepturile prevăzute de lege pentru personalul detașat. După încetarea detașării, magistratul revine la postul deținut anterior.

În legătură cu instituția juridică a detașării magistraților se impun următoarele două constatări importante. Prima, detașarea poate fi dispusă numai de către secțiile corespunzătoare ale C.S.M. A doua observație vizează motivele pentru care detașarea se poate dispune.

Legea nu nominalizează motivele ce pot determina detașarea unui magistrat. La fel ca și în dreptul comun al muncii, detașarea se dispune în interesul instituției sau autorității care o solicită. Detașarea se poate dispune nu numai la alte instanțe sau parchete, ci și la alte instituții din sistemul autorității judecătorești sau ale administrației.

De asemenea legea legitimează detașarea și la alte autorități publice, ceea ce înseamnă, că ea poate fi dispusă chiar și la unele autorități din afara sistemului autorității judecătorești.

În cazul detașării la alte instanțe sau parchete, măsura se dispune în scopul de a asigura buna funcționare a acestora, iar motivele care o legitimează sunt similare cu cele prevăzute de lege în cazul delegării. În celelalte situații, detașarea se justifică prin necesitatea asigurării personalului indispensabil pentru buna funcționare a instituțiilor respective.

Cele două instituții-delegarea și detașarea-deși sunt reglementate printr-o lege specială, sunt apropiate ca figură juridică de instituțiile omonime din dreptul muncii.

O altă dispoziție întâlnim în cuprinsul legii 303/2004 în privința transferului. Potrivit art.58, transferul magistraților de la o instanță la o altă instanță sau de la un parchet la alt parchet ori la o instituție publică se aprobă, la cererea celor în cauză, de C.S.M. transferul se poate aproba numai de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, art.36 alin.1 din legea nr.317/2004.

Legea nu determină, nici în acest caz, motivele pentru care se poate realiza transferul unui magistrat. Este evident că ne aflăm în prezența unei instituții juridice destinată a satisface interesele legate de buna funcționare a instituțiilor sau autorităților la care se dispune transferarea magistratului. Transferul mai implică acordul instituțiilor angajate în această procedură, inclusiv acordul magistratului în cauză.

INSTITUTUL NAȚIONAL AL MAGISTRATURII

Majoritatea statelor democratice au acordat și acorda o deosebită importanță pregătirii viitorilor magistrați, precum și perfecționării profesionale a judecătorilor și procurorilor în funcție.

Potrivit art.93 alin.1, din legea nr.304/2004, Institutul Național al Magistraturii este instituția publică cu personalitate juridică, aflată în coordonarea C.S.M., care realizează formarea inițială a judecătorilor și procurorilor, formarea profesională continuă a magistraților în funcție, precum și formarea formatorilor, în condițiile legii.

Institutul Național al Magistraturii nu face parte din sistemul național de învățământ și educație și nu este supus dispozițiilor legale în vigoare cu privire la acreditarea instituțiilor de învățământ superior și recunoașterea diplomelor, el fiind un institut propriu al magistraturii și care nu are nici un raport de dependență față de Ministerul Educației și Cercetării sau față de alte instituții de învățământ.

Scopul I.N.M. este acela de a realiza, în primul rând, pregătirea viitorilor judecători și procurori. În al doilea rând, institutul a fost creat și pentru a realiza cadrul de desfășurare a activităților de perfecționare profesională a magistraților în funcție.

I.N.M. are sediul în București, condus de un consiliu științific format din **13 membri**, dintre care:

- un judecător al Î.C.C.J
- un procuror de la Parchetul de pe lângă Î.C.C.J
- un judecător al Curții de Apel București
- un procuror de la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București
- 3 profesori universitari recomandați de facultatea de drept a Universității București, facultatea de drept a Universității Babeș-Bolyai din Cluj
- 4 reprezentanți aleși ai personalului de instruire din cadrul Institutului
- un reprezentant al auditorilor de justiție
- directorul I.N.M., care face parte din Consiliu și îl prezidează.

Directorul I.N.M. și cei doi adjuncți ai acestuia sunt numiți de C.N.M., din rândul personalului de instruire de specialitate juridică al magistraților sau al cadrelor didactice din învățământul superior juridic acreditat potrivit legii.

Durata mandatului membrilor consiliului științific este de 3 ani și poate fi reînnoit, cu excepția mandatului reprezentantului auditorilor de justiție, care este ales pentru un an.

Drepturile și obligațiile magistraților

Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili. Membrii Ministerului Public și procurorii stagiați se bucură de stabilitate. Inamovibilitatea este o garanție esențială a independenței judecătorilor. Ea reprezintă și un drept complex ce este recunoscut de lege judecătorilor.

Magistrații beneficiază, potrivit art.73 din legea nr.3030/2004, de o remunerație stabilită în raport cu nivelul instanței sau parchetului, cu funcția deținută, cu vechimea în magistratură și cu alte criterii prevăzute de lege.

În scopul asigurării independenței economice a magistraților, legea le acordă acestora și alte drepturi social-patrimoniale, cu ar fi asigurarea pentru risc profesional, pentru viață, sănătate și bunuri, în limita veniturilor pentru anii lucrați în aceste funcții, dar nu în mai mult de 15 ani de activitate.

Magistrații beneficiază de concedii medicale și de alte concedii, de 6 călătorii în țară dus-întors, gratuite, la transportul pe calea ferată clasa 1, auto, naval și aerian sau de decontarea 7,5 litri

combustibil la suta de kilometri pentru 6 călătorii în țară dus-întors, în cazul în care deplasarea se efectuează cu autoturismul.

Pentru metite deosebite în activitate, respectarea îndatoririlor prevăzute de lege și vechime îndelungată în magistratură ca judecător sau procuror, magistrații în activitate, care au obținut numai calificative de foarte bine în ultimii 10 ani, pot fi distinși cu Diploma „Meritul judiciar”, acordată de Președintele României, la propunerea C.S.M.

Obligațiile magistraților sunt de natură profesională și morală. Majoritatea legislațiilor impun exigențe ridicate magistraților, ce depășesc cu mult standardele medii ale altor funcții publice. Legea impune magistraților o conduită ireproșabilă nu doar în cadrul relațiilor de serviciu, ci și în afara acestora, în societate.

Magistrații sunt obligați să desfășoare activitatea judiciară în mod independent, dând dovadă de o conduită imparțială și să respecte secretul deliberărilor și al voturilor la care a participat, inclusiv după încetarea exercitării funcției.

Obligațiile statornicite în legea de organizare judiciară sunt proprii statutului magistraților. Există și alte îndatoriri ale magistraților, dar care decurg din diferite dispoziții ale Codului de procedură civilă și ale Codului de procedură penală (obligația de a stăruii pentru stabilirea adevărului, obligația de a asigura un echilibru în situația părților etc.).

Incompatibilități și interdicții

O incompatibilitate fundamentală este prevăzută de lege în privința activităților desfășurate de magistrați. În acest sens art.125 alin.3 și art. 132 din Constituție dispun, în termeni categorici, că funcțiile de judecător și de procuror sunt incompatibile cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

Prin urmare, nerespectarea interdicției de cumul de funcții atrage după sine îndepărtarea din magistratură. Dispoziții normative destinate a asigura independența magistraților sunt instituite în art.7 alin.1 din legea nr.303/2004, text potrivit căruia magistraților le este interzis:

- a.** să desfășoare activități comerciale, direct sau prin persoane interpușe
- b.** să desfășoare activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură
- c.** să aibă calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrative și de control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome
- d.** să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic.

O altă interdicție este cea prevăzută în art.8 din legea nr.303/2004, menită să-i protejeze pe magistrați de presiuni politice de tot felul cu ar fi:

- magistrații nu se subordonează scopurilor și doctrinelor politice
- magistrații nu pot să facă parte din partide sau formațiuni politice și nici să desfășoare activități cu caracter politic
- magistrații sunt obligați ca, în exercitarea atribuțiilor să se abțină de la exprimarea sau manifestarea, în orice mod, a convingerilor lor politice.

Interdicții însemnate sunt consacrate și în art.9 din legea nr.303/2004, potrivit căreia:

- magistrații nu își pot exprima public opinia cu privire la procese aflate în curs de desfășurare sau asupra unor cauze cu care a fost sesizat parchetul
- magistraților nu le este permis să comenteze sau să justifice în presă ori în emisiuni audiovizuale hotărârile sau soluțiile date în dosarele rezolvate de ei
- magistrații nu pot să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase, chiar dacă procesele respective sunt pe rolul altor instanțe sau parchete decât acelea cărora își exercită funcția și nu pot îndeplini orice altă activitate care, potrivit legii, se realizează de avocat.

Nerespectarea acestor interdicții constituie abatere disciplinară și urmează să fie sancționată în mod corespunzător. Incompatibilități extrem de semnificative pentru garantarea imparțialității actului de justiție sunt prevăzute în art.105 din legea nr.161/2003.

Primul alineat al textului menționat interzice magistraților să participe la judecarea unei cauze, în calitate de judecător sau procuror, dacă: sunt soți sau rude pînă la gradul IV inclusiv între ei, sau dacă ei, soții sau rudele lor pînă la gradul IV inclusiv au vreun interes în cauză. Aceste dispoziții se aplică și magistratului care participă, în calitate de judecător sau procuror, la judecarea unei cauze în căile de atac, atunci cînd soțul sau ruda pînă la gradul IV inclusiv a magistratului a participat, ca judecător sau procuror, la judecarea în fond a acelei cauze. Normele procedurale menționate au un caracter imperativ, iar nerespectarea lor constituie un motiv de nulitate a hotărîrii pronunțate.

Anumite activități nu intră sub incidența incompatibilităților, astfel, magistrații pot participa la elaborarea de publicații sau studii de specialitate, a unor lucrări literare ori științifice sau la emisiuni audiovizuale, cu excepția celor cu caracter politic. De asemenea, magistrații pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de întocmire a proiectelor de acte normative, a unor documente interne sau internaționale, cu acordul conducătorului instanței sau parchetului. Magistrații pot fi membri ai societăților științifice sau academice, precum și ai asociațiilor sau fundațiilor care au scop științific ori profesional.

Eliberarea din funcție a magistraților

Principiul inamovibilității implică menținerea în funcție a magistraților pînă la vîrsta de pensionare. În sistemul constituțional actual, toți judecătorii, cu excepția celor stagiați, sunt inamovibili de la data investirii și pînă la eliberarea din funcție în condițiile strict determinate de lege.

Situațiile în care un magistrat poate fi eliberat din funcție sunt determinate în mod expres și limitativ în art.63 din legea nr.303/2004, cum ar fi:

- demisia** – în acest caz C.S.M. poate stabili un termen de 30 de zile la care demisia să devină efectivă, dacă prezența la post a magistratului apare ca necesară
- pensionarea potrivit legii** – reprezintă modalitatea firească de încetare a mandatului de magistrat
- transferarea într-o altă funcție**, în condițiile legii – rezultatul unei situații determinate de perfectarea unui act de transfer, ce survine în condițiile admise de lege
- incapacitatea profesională** – eliberarea din funcție poate interveni, conform art.63 alin.1 din legea nr.303/2004, pentru incapacitate profesională

- e. **ca sancțiune disciplinară**- abaterile disciplinare și sancțiunile pot conduce la eliberarea din funcție
- f. **condamnarea definitivă a magistratului pentru o infracțiune** – orice condamnare penală, indiferent de natura infracțiunii săvârșite sau de pedeapsa aplicată, determină în mod obligatoriu îndepărtarea din magistratură. Actul de justiție nu poate fi înfăptuit de persoane care au intrat în conflict cu legea penală.
- g. **neîndeplinirea oricăreia dintre condițiile prevăzute la art.13 alin.2** – eliberarea din funcție se dispune și în cazul în care pe parcursul exercitării mandatului de judecător persoana în cauză nu mai îndeplinește vreuna din condițiile prevăzute de art.13 alin.2 din legea nr.303/2004.

Răspunderea juridică a magistraților

Neîndeplinirea obligațiilor impuse magistraților prin statutul acestora poate antrena răspunderea lor juridică. Legea privind statutul magistraților reglementează în mod detaliat răspunderea disciplinară și civilă a magistraților. Deși legea nu reglementează răspunderea penală a magistraților este evident că aceasta poate opera în cazul săvârșirii unei fapte penale.

Răspunderea disciplinară

Toate legislațiile democratice stabilesc un regim disciplinar special pentru magistrați. Scopul este același: asigurarea independenței magistraților, a imparțialității acestora, respectiv garantarea stabilității lor în funcție.

Sunt considerate abateri disciplinare:

- a. încălcarea prevederilor legale referitoare la incompatibilități și interdicții privind pe magistrați
- b. nerespectarea prevederilor legale cuprinse în Codul deontologic al magistraților
- c. intervențiile pentru soluționarea unor cereri privind satisfacerea intereselor personale sau ale membrilor familiei ori al altor persoane, precum și imixtiunea în activitatea altui magistrat
- d. desfășurarea de activități publice cu caracter politic sau manifestarea convingerilor politice în exercitarea atribuțiilor de serviciu
- e. nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au un atare caracter
- f. nerespectarea în mod repetat a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor
- g. refuzul de a primi la dosar cererile, concluziile, memoriile sau actele depuse pe părțile din proces
- h. reținerea repetată a dosarelor peste timpul necesar efectuării lucrărilor sau studiului dosarului
- i. refuzul nejustificat de a îndeplini o îndatorire ce îi revine potrivit legii sau dispusă, potrivit legii, de conducătorul instanței ori parchetului
- j. neglijența gravă sau repetată în rezolvarea lucrărilor
- k. efectuarea cu întârziere a lucrărilor
- l. absențele nemotivate de la serviciu sau întârzierea ori plecarea de la program, în mod repetat
- m. atitudinile răutăcioasă în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, avocați, experți, martori sau justițiabili.

Legea nr.303/2004 enunță și sancțiunile disciplinare ce se pot aplica magistraților. Legea prevede următoarele sancțiuni:

1. avertismentul
2. diminuarea indemnizației de încadrare lunare brute cu pînă la 15% pe o perioadă de la o lună pînă la 3 luni
3. mutarea disciplinară pentru o perioadă de la o lună la 3 luni la o instanță sau la un parchet, situate în circumscripția aceleiași curți de apel ori în circumscripția aceluiași parchet de pe lîngă curtea de apel
4. revocarea din funcția de conducere ocupată
5. excluderea din magistratură.

Sancțiunile determinate de lege sunt de natură diferită, unele au doar caracter pur moral, altele au conotații patrimoniale, cea mai gravă fiind îndepărtarea din magistratură.

Diversitatea sancțiunilor permite instanței disciplinare să realizeze o individualizare adecvată a măsurilor ce se cuvin să fie aplicate judecătorului sau procurorului vinovat pentru săvîrșirea unei abateri. Una dintre sancțiunile disciplinare-revocarea din funcția de conducere ocupată este prevăzută de lege pentru magistrații care ocupă funcții de conducere.

Reglementarea legală conține norme detaliate privitoare la realizarea procedurii disciplinare. Potrivit art.45 din legea nr.317/2004, acțiunea disciplinară se exercită de:

- a. colegiul de conducere al Î.C.C.J., pentru președintele, vicepreședintele, judecători și magistrați-asistenți al Î.C.C.J., precum și pentru președinții curților de apel
- b. colegiile de conducere ale curților de apel, pentru judecătorii din cadrul curților de apel și al instanțelor din circumscripția acestora
- c. colegiul de conducere al Parchetului de Justiție, pentru procurorul general, prim-adjunctul și adjuncții acestuia, pentru procurorii Parchetului de pe lîngă Î.C.C.J. și procurorii generali de pe lîngă curțile de apel
- d. colegiul de conducere al Parchetului Național Anticorupție, pentru procurorul general, adjuncții acestuia și procurorii Parchetului Național Anticorupție
- e. colegiile de conducere ale parchetelor de pe lîngă curțile de apel, pentru procurorii din cadrul parchetelor de pe lîngă curțile de apel și al parchetelor din circumscripția acestora.

Exercitarea acțiunii dsisciplinare nu este posibilă fără efectuarea unei cercetări prealabile ce sse dispune de către titularul acțiunii. Cercetarea prealabilă se realizează de judecătorii desemnați de Colegiul de conducere al Î.C.C.J., de judecătorii inspectori din cadrul curților de apel ori, de procurorii inspectori din cadrul Parchetului de pe lîngă Î.C.C.J., Parchetului Național Anticorupție sau din cadrul parchetelor de pe lîngă curțile de apel.

Legea stabilește și termene pentru exercitarea acțiunii disciplinare. Acțiunea disciplinară se exercită în termen de cel mult 60 de zile de la data înregistrării actului de constatare a abaterii, dar nu mai tîrziu de un an de la data săvîrșirii abaterii.

În procedura disciplinară în fața secțiilor C.S.M., citarea magistratului împotriva căruia se exercită acțiunea disciplinară este obligatorie. Magistratul poate fi reprezentat de un alt magistrat sau poate fi asistat ori reprezentat de un avocat.

Lucrările secțiile C.S.M. sunt publice. Hotărîrea pronunțată trebuie să fie motivată și cuprinde, în principal, următoarele:

- descrierea faptei care constituie abatere disciplinară și încadrarea juridică a acesteia
- temeiul de drept al aplicării sancțiunii
- motivele pentru care au fost înlăturate apărările formulate de magistrat
- sancțiunea aplicată și motivele care au stat la baza aplicării acesteia
- calea de atac și termenul în care hotărîrea poate fi atacată
- instanța competentă să judece calea de atac.

Legea nr.317/2004 instituie și o cale de atac împotriva hotărîrii pronunțate în materie disciplinară. Potrivit art.50 alin.2 împotriva hotărîrilor pronunțate prin care s-a soluționat acțiunea disciplinară se poate exercita recurs în termen de 15 zile de la comunicare.

Competența de soluționare a recursului aparține Completului de 9 judecători al Î.C.C.J. Din completul de 9 judecători nu pot face parte membrii cu drept de vot ai Consiliului Superior al Magistraturii și magistratul sancționat disciplinar.

Răspunderea penală a magistraților

Legea privind statutul magistraților consacră doar norme detaliate privitoare la răspunderea disciplinară și civilă a magistraților. În lipsa unor atare norme și în domeniul răspunderii penale se aplică principiile dreptului comun.fundamental, în această privință este art.93 din legea nr.303/2004, potrivit căruia magistrații răspund civi, disciplinar, administrativ și penal, în condițiile legii.

De asemenea, dacă împotriva unui magistrat s-a pus în mișcare acțiunea penală, acesta va fi suspendat din funcție, art.60 alin.1 din legea 3003/2004. potrivit art.63 alin.1., magistrații pot fi eliberați din funcție și în cazul condamnării definitive pentru o infracțiune.

Judecătorii, procurorii și magistrații-asistenți nu pot fi percheziționați, reținuți sau arestați preventiv decât cu încuviințarea secțiilor C.S.M. Posibilitatea angajării răspunderii penale a judecătorilor și procurorilor este neîndoielnică.

Răspunderea civilă a magistraților

Problema răspunderii civile a magistraților se poate ridica îndeosebi cu săvârșirea unor erori judiciare.

Legislația procesual civilă nu conține dispoziții de principiu cu privire la răspunderea civilă a judecătorului. Greșelile de judecată se remediază prin alte mijloace decât acelea ale răspunderii civile. În toate sistemele de drept, remedierea erorilor se realizează prin mecanismul tradițional al căilor de atac. Majoritatea legislațiilor instituie și proceduri de excepție pentru determinarea răspunderii civile a judecătorilor.

Acțiunea civilă a persoanei condamnate sau deținute pe nedrept poate fi promovată împotriva statului doar în condițiile expres determinate. Dreptul la acțiune al persoanei păgubite este limitat în timp prin mecanismul prescripție, Codul de procedură penală determinînd un termen special în această materie.

Competența de soluționare a acțiunii îndreptate împotriva statului aparține tribunalului în a cărui rază teritorială domiciliază persoana îndreptățită la despăgubiri. În cadrul procedurii de soluționare a cauzei va fi citat prin Ministerul Finanțelor Publice.

Legea regelemtează și acțiunea în regres a statului împotriva persoanei vinovate. În cazul în care repararea pagubei a fost acordată potrivit art.506 Cod de procedură penală, statul are acțiune în regres împotriva aceluia care, cu rea-credință sau din gravă neglijență, a provocat situația generatoare de daune.

Răspunderea civilă a unui magistrat poate interveni doar în una din cele două situații expres determinate în art.507 C.proc. pen.: reaua-credință și grava neglijență.

Legea de revizuire a Constituției a adus importante clarificări în această problemă. Astfel, statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.

Răspunderea statului va interveni în cazul tuturor erorilor judiciare, respectiv nu numai în cazul celor săvârșite în materie penală. Răspunderea judecătorilor devine incidentă în toate cazurile în care ei au acționat cu rea-credință sau din gravă neglijență.

Într-o societate democratică judecătorul nu poate fi la adăpostul unei imunități absolute atunci când el își încalcă în mod grosier obligațiile de imparțialitate și cecertitudine.

Problema răspunderii civile a judecătorului formează și obiectul unor dispoziții consacrate în Carta europeană privind statutul judecătorilor. Normele instituite de Cartă sunt obligatorii pentru statele membre.

Carta consacră principiul primordialității răspunderii statului pentru pagubele cauzate prin decizii judiciare. Potrivit art.5.2. din Carta europeană privind statutul judecătorilor, repararea pagubelor cauzate în mod nelegitim prin decizia sau comportamentul unui judecător sau judecătoare în exercițiul funcțiilor lor asigurată de Stat.

În concepția acestui document european, răspunderea civilă a statului este antrenată nu doar în cazul unei decizii judiciare eronate, ci și în ipoteza unui comportament inadecvat al judecătorului. Actuala reglementare juridică din țara noastră este în concordanță cu prevederile Cartei europene privind statutul judecătorilor.

ASISTENȚII JUDICIARI

Instituția asistenților judiciari este o instituție relativ nouă, ea fiind introdusă în legislația noastră doar cu prilejul modificării legii de organizare judecătorească. Legiuitorul urmărit atunci să aplice și în această materie principiul reprezentării sindicatelor și a patronatului, spre a da expresie coordonatelor principale ce trebuie să stea la baza dialogului social și al democratizării justiției.

Potrivit art.17 alin.1 din legea 92/1992, cauzele privind conflictele de muncă se judecă în primă instanță, cu celeritate, de către complete formate din doi judecători, asistați de doi magistrați consultanți.

Dispozițiile anterioare ale art.17 alin 1 din legea de organizare judecătorească erau foarte explicite cu privire la faptul că asistenții judiciari aveau aceleași drepturi ca și judecătorii în privința modului de elaborare a sentinței.

Sesizată cu o excepție de neconstituționalitate a dispozițiilor art.17 alin.1, Curtea Constituțională a statuat căaceste dispoziții nu sunt în concordanță cu legea noastră fundamentală. Instanța

constituțională a apreciat că participarea asistenților judiciari la soluționarea cauzelor, cu vot deliberativ, este contrară principiului imparțialității justiției, deoarece ei nu sunt, asemenea judecătorilor, în slujba legii, ci reprezintă organizații interesate în modul de soluționare a cauzelor la judecarea cărora participă.

Pe de altă parte, asistenții judiciari nu prezintă garanțiile de independență stabilite prin Constituție în cazul judecătorilor. Astfel, ei nu sunt inamovibili și nici nu li se interzice să exercite alte funcții publice sau private ori să facă parte din partide politice.

În aceste condiții, asistenții judiciari pot fi expuși presiunilor și influențelor din partea organizațiilor pe care le reprezintă, a partidelor din care eventual fac parte sau a altor factori străini actului de justiție. Asistenții judiciari nu sunt independenți, iar lipsa lor de independență afectează însăși independența justiției.

O observație particulară se impune în privința abaterilor privind nerespectarea în mod repetat a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor.

Asemenea abateri disciplinare sunt mai greu de săvârșit de către asistenții judiciari, întrucât ei nu au aputere decizională în luarea măsurilor la care se referă textele menționate, astfel încât, este dificil de conceput o culpă în sarcina lor.

Din punct de vedere al sancțiunilor disciplinare, se remarcă faptul că, revocarea din funcția de conducerea ocupată și excluderea din magistratură, nu sunt aplicabile asistenților judiciari.

Sancțiunile disciplinare pot fi aplicate asistenților judiciari numai de către ministrul justiției. Împotriva sancțiunilor disciplinare aplicate asistenților judiciari de ministrul justiției, se poate face contestație, în termen de 30 de zile de la comunicarea sancțiunii, la secția de contencios administrativ și fiscal a curții de apel în circumscripția căreia funcționează cel sancționat. Hotărârea pronunțată de instanța competentă este definitivă.

Sancțiunile aplicate asistenților judiciari și eliberarea din funcție a acestora se comunică Consiliului Economic și Social și ministrului justiției.

Auxiliarii justiției

Activitatea de soluționare a cauzelor civile și penale ori de altă natură nu se realizează de către judecători, numai cu participarea părților principale. În materie penală și uneori chiar civilă, este necesară în unele cazuri și participarea procurorului.

Obiectul investigațiilor este consacrat persoanelor care participă în diferite calități la activitatea judiciară și care sunt cunoscute sub denumirea tradițională de auxiliari sau parteneri ori colaboratori ai justiției. Toate aceste persoane contribuie, uneori într-o manieră semnificativă, la soluționarea procesului civil sau penal.

Unele dintre aceste persoane sprijină activitatea judecătorului în îndeplinirea sarcinilor sale. Așa este cazul personalului administrativ al instanței: grefieri, secretari, aprozi, agenți procedurali etc. O a doua categorie de persoane este cea care consiliează părțile în desfășurarea procedurii și sprijină activitatea lor. Este cazul mandatarilor, avocaților, executorilor judecătorești.

Toți acești auxiliari ai justiției nu sunt legați prin funcțiuni de aceeași natură față de instanța de judecată sau față de autoritatea judiciară. Numai unii dintre aceștia aparțin autorității judecătorești, în calitate de funcționari, cum sunt grefierii, secretarii sau agenții proprii ai instanței. Alții aparțin unor profesii liberale, cum este cazul avocaților, notarilor sau executorilor judecătorești. În sens larg, toate aceste persoane formează categoria auxiliarilor justiției.

Avocații

Avocatura este o instituție cu o îndelungată tradiție istorică. Originea avocaturii este plasată, de majoritatea autorilor, în Roma, unde a cunoscut cea mai frumoasă epocă a istoriei sale.

Instituția avocaturii este atribuită lui Romulus, în a cărui epocă funcționau patronii, ei aveau misiunea de a asista, în formă gratuită, pe justițiabili.

În epoca legis-acțiunilor, patronii au fost utilizați numai de către patricieni. Ulterior, în perioada procedurii formulare, avocatura a dobândit valențele unei adevărate profesii. În această epocă avocatura a încetat să fie un serviciu gratuit. Ea a început să fie exercitată de adevărați jurisconșulți, numiți advocați. De aici provine și denumirea actuală a persoanelor ce exercită funcția de apărare în fața organelor judiciare.

În epoca lui Justinian avocatura era organizată în colegii și corporații cu caracter profesional. Funcția avocațială era retribuită prin plata de onorarii.

În istoria avocaturii s-a manifestat și o tendință semnificativă pentru a fi prezentată în această schiță evolutivă a instituției. Luând în considerare rolul esențial al funcției avocațiale în administrarea justiției s-a evocat și posibilitatea organizării unei magistraturi avocațiale similare ordinului judecătoresc.

În țara noastră, organizarea avocaturii începe o dată cu adoptarea Regulamentelor Organice. Pe baza lor se constituie în Muntenia și Moldova câte un corp restrâns de avocați, care la început erau salariați de stat și funcționau pe lângă instanțele penale. Avocatura a fost organizată pe baze moderne printr-o lege din anul 1864. modelul noii legislații a fost cel francez. Reglementarea impusă în anul 1864 stabilea că avocatura poate fi exercitată numai de persoanele care dețin diploma de studiu dreptului de la una din facultățile de drept romane sau străine.

Legislației adoptate în anul 1864 i s-a adus succesive îmbunătățiri prin actele normative promulgate la începutul acestui secol. În prezent, s-a revenit la sistemul de organizare democratică a avocaturii. Actuala reglementare este consacrată în legea nr.51/1995.

Principiile organizării și executării profesiei de avocat au fost detaliate în Statul adoptat de Consiliul Uniunii Naționale a Barourilor din Romania la data de 30 septembrie 1995. legea nr.51/1995 a suferit modificări succesive, cea mai importantă, de dată recentă, fiind realizată prin legea nr.255/2004.

Avocatul este persoana, care având o calificare juridică superioară, asigură apărarea justițiabililor în fața instanțelor judecătorești sau altor autorități publice, în condițiile determinate de lege. Rolul avocatului nu poate fi redus la apărarea intereselor legitime ale justițiabililor în fața organelor judiciare.

În țările civilizate avocatura a fost cu scopul de a asigura persoanelor implicate într-un proces o apărare corespunzătoare. Rolul avocatului nu poate fi redus la funcția de reprezentare sau asigurare a justițiabililor. El este unul dintre cei mai apropiați colaboratori ai judecătorului, el poate contribui într-o manieră decisivă la o corectă stabilire a faptelor, la interpretarea adecvată a legii aplicabile conflictului dedus judecării, și în final, la pronunțarea unei hotărâri temeinice și legale.

În lipsa avocatului, judecătorul ar putea întâmpina adeseori dificultăți în determinarea adevărului. Avocatul se interpune între parte și judecător, iar prin activitatea sa permite instanței să se afle deasupra duelului dintre părți și să-și păstreze obiectivitatea necesară. El prezintă judecătorului cererile părților și facilitează administrarea materialului probatoriu pertinent și concludent în soluționarea cauzelor.

Scopul exercitării profesiei de avocat îl constituie apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice. În exercitarea profesiei, avocatul este dator să acționeze pentru asigurarea liberului acces la justiție și a dreptului la un proces echitabil.

Principala funcție a avocatului este cea de reprezentare a justițiabililor. O altă funcție este și cea de colaborare cu organele judiciare, foarte sugestiv determinată în art.4 alin.1 din statutul profesiei de avocat.

Realizarea celor două funcții pare să fie ireconciliabilă. Aparent numai cele două funcții sunt antagoniste. În realitate, apărarea intereselor justițiabililor nu trebuie pusă în antiteză cu obiectivele majore ale justiției. Funcția principală a avocatului este și va rămâne aceea de apărare a intereselor legitime ale justițiabililor. Din acest punct de vedere, se poate susține că avocații îndeplinesc o funcție de interes privat; avocații sunt auxiliari ai părților.

Funcția de colaborare cu justiția nu este mai puțin importantă, deși trebuie să recunoaștem că aceasta nu apare, adeseori, în prim planul activității avocațiale. Ea este considerată ca o funcție de interes public, iar avocatul ca un auxiliar al justiției sau un partener ori colaborator al judecătorului.

Realizarea unui echilibru între cele două funcții nu este adeseori ușor de realizat. Interese uneori convergente fac totuși dificilă o armonizare posibilă și deopotrivă necesară.

Arminizarea funcțiilor avocațiale depinde de modul în care avocatul înțelege să-și îndeplinească obligațiile profesionale. Pentru aceasta, avocatul trebuie să dea dovadă de o temeinică pregătire profesională., de o profundă cunoaștere a doctrinei și jurisprudenței, de o verticalitate morală incontestabilă, respect față de lege și pasiune pentru adevăr.

Istoria avocaturii a ilustrat, prin nume a căror celebritate este cunoscută onorabilitatea și prestigiul profesiei de avocat. Un Cicero în Roma, Demostene, Pericle și Socrate în Grecia, Alexandre Millerand în Franța, au făcut parte din elita avocaturii. Și la noi în mod strălucit de Take Ionescu, Barbu Delavrancea, Mircea Manolescu, Ionel Teodoreanu, Alexandru Djuvara și de Istrate Micescu.

Structurile organizatorice ale avocaturii

1. Principiile organizatorice și funcționale ale avocaturii

Potrivit art. 1 din legea nr.51/1995, profesia de avocat este liberă și independentă, cu organizare și funcționare autonome, în condițiile legii și ale statutului profesiei.

Actuala legislație nu realizează o sistematizare a principiilor organizatorice ale avocaturii. Totuși, aceste principii nu se confundă cu acelea ale exercitării profesiei de avocat. Lipsa unei atare sistematizări se explică tocmai datorită interdependenței dintre cele două categorii de principii.

Pot fi apreciate ca principii de bază ale organizării avocaturii: autonomia barourilor, existența unor structuri democratice de organizare a avocaturii și colegialitatea organelor de conducere:

- a. **principiul autonomiei barourilor** – avocatura este organizată într-o structură proprie, autonomă față de toate celelalte autorități publice. Exercițarea avocaturii ar fi greu de conceput în lipsa unui asemenea principiu.
- b. **principiul organizării avocaturii în structuri democratice** – elementul organizatoric de bază al avocaturii este baroul. Acesta este alcătuit din totalitatea avocaților dintr-un județ sau din municipiul București. Sediul baroului este în orașul de reședință al județului, respectiv în municipiul București.

Baroul are personalitate juridică, patrimoniu și buget propriu. Contribuția avocaților la alcătuirea bugetului este stabilită de consiliul baroului. Organele de conducere ale baroului sunt: adunarea generală, consiliul și decanul.

Adunarea generală este constituită din totalitatea avocaților înscriși în tabloul baroului, cu drept de exercitare a profesiei. Ea are următoarele atribuții:

- stabilește măsuri pentru exercitarea profesiei în baroul respectiv
- alege și revocă decanul, membrii comisiei de cenzori și pe cei ai comisiei de disciplină
- alege delegații baroului la Congresul avocaților
- aprobă proiectul de buget al baroului
- dă decărcare consiliului cu privire la activitatea și gestiunea sa.

Consiliul baroului este format din 5 pînă la 15 membri, aleși pe o perioadă de 4 ani. Decanul și prodecanul se includ în acest număr.

Art. 53 alin.2 din legea nr.51/1995 stabilește următoarele atribuții ale consiliului:

- adoptă hotărîri pentru aplicarea și respectarea prevederilor legii de organizare a profesiei și ale statutului
- aduce la îndeplinire hotărîrile Consiliului Uniunii Naționale a Barourilor din Romania și ale adunării generale a baroului
- întocmește, modifică și dă publicității tabloul anual al avocaților
- adoptă măsuri pentru organizarea controlului profesional, disciplinar și deontologic, pentru soluționarea sesizărilor și reclamațiilor, în condiții prevăzute de lege și statut
- verifică și constată îndeplinirea condițiilor legale ale cererilor de înscriere în profesie și aprobă primirea în profesie cu examen sau cu scutire de examen
- hotărăște asupra stării de incompatibilitate și asupra ridicării acesteia
- soluționează cererile de transfer în conformitate cu prevederile legii și ale statului
- verifică și constată dacă actele privind constituirea, modificarea și schimbarea formelor de exercitare a profesiei, precum și convențiile de grupare sau de conlucrare profesională îndeplinesc condițiile prevăzute de lege și de statutul profesiei
- coordonează activitatea filialelor sau sucursalelor Casei de Asigurări a Avocaților din raza de competență
- organizează și îndrumă activitatea serviciilor de asistență juridică din județ
- sesizează comisia de disciplină cu judecarea abaterilor avocaților
- suspendă avocații din exercițiul profesiei pe durata neplății taxelor și contribuțiilor prevăzute de lege, dacă acestea nu sunt achitate în termen de 3 luni de la scadența lor
- soluționează contestațiile împotriva deciziei decanului privind onorariile
- stabilește cota de contribuție a avocaților la bugetul baroului, acceptă donațiile și legatele făcute baroului
- aprobă statul de funcții și angajează personalul baroului
- întocmește proiectul de buget anual, pe care îl supune adunării generale și administrează patrimoniul baroului
- prezintă anual adunării generale, spre aprobare, raportul său de activitate și al ddecanului, de gestiune curentă și de gestionare a patrimoniului baroului
- alege pe prodecanul baroului
- soluționează plîngerile și contestațiile împotriva deciziilor decanului baroului

- îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege sau hotărâte de Consiliul U.N.B.R. și date în competența sa.

Decanul baroului are unele atribuții de reprezentare și de administrație. Aceste atribuții se referă la:

- a. reprezentarea baroului în raporturile cu persoanele fizice și juridice din țară și străinătate
- b. convocarea și prezidarea ședințelor consiliului
- c. aprobarea cererilor de asistență gratuită
- d. exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor comisiei de disciplină și împotriva deciziilor consiliului baroului pentru care sunt prevăzute căi de atac
- e. încuviințarea efectuării de cheltuieli pentru barou
- f. adoptarea de măsuri privind conducerea baroului, cu excepția acelor ce sunt de competența adunării generale sau a consiliului.

Prodecanul îl înlocuiește pe decan la cererea sau în absența acestuia.

Uniunea Națională a Barourilor din Romania este formată din toate barourile din Romania și are sediul în capitala țării. Uniunea este persoană juridică de interes public, are patrimoniu și buget propriu.

U.N.B.R. are următoarele organe de conducere:

1. Congresul avocaților
2. Consiliul U.N.B.R.
3. Comisia permanentă a U.N.B.R.
4. Președintele U.N.B.R.

Congresul avocaților este constituit din delegați ai fiecărui barou, potrivit normei de reprezentare stabilite de statut și din membri ai Consiliului. Forul suprem al avocaților se întrunește anual în sesiune ordinară, la convocarea consiliului. Consiliul, la solicitarea a cel puțin o treime din numărul barourilor, este obligat să convoace congresul în ședință extraordinară.

Atribuțiile congresului sunt diverse:

- a. alege Comisia centrală de cenzori și Consiliul de conducere al Casei de Asigurări a Avocaților
- b. face propuneri autorităților cu drept de inițiativă legislativă privind profesia de avocat
- c. adoptă și modifică statutul profesiei și statutul Casei de Asigurări a Avocaților, în conformitate cu prevederile legii și pe baza proiectelor întocmite de consiliu U.N.B.R.
- d. adoptă hotărâri privitoare la relațiile dintre barouri, perfecționarea pregătirii profesionale și respectarea regulilor deontologice ale profesiei
- e. alege și revocă pe membrii Comisiei centrale de disciplină
- f. aprobă bugetul anual al Casei de Asigurări a Avocaților și execuția bugetară anuală

- g. aprobă bugetul anual al U.N.B.R. și execuția bugetară anuală a acestuia și stabilește cota de contribuție a barourilor la formarea bugetului U.N.B.R.

Consiliul Uniunii este organul reprezentativ și deliberativ al barourilor din Romania care:

- a. asigură activitatea permanentă a U.N.B.R.
- b. duce la îndeplinire hotărârile Congresului avocaților
- c. rezolvă orice problemă interesând profesia de avocat între sesiunile Congresului, cu excepția acelor care sunt date în competența Congresului avocaților
- d. exercită controlul asupra activității și asupra hotărârilor Comisiei permanente a U.N.B.R.
- e. organizează examenul de verificare a cunoștințelor de drept românesc și de limbă română ale avocaților străini
- f. organizează și conduce activitatea Institutului Național de Pregătire și Pefecționare Profesională a Avocaților, constituit ca persoană juridică de drept privat nonprofit și care nu face parte din sistemul național de învățământ și nu este supus procedurilor de autorizare și acreditare
- g. adoptă hotărâri în toate problemele privind pregătirea și perfecționarea profesională a avocaților, precum și recomandări privind relațiile dintre barouri
- h. asigură caracterul unitar al examenelor de primire și de definitivare în profesie
- i. organizează și supraveghează serviciul statistic general al U.N.B.R.
- j. organizează și editează publicațiile U.N.B.R. și sprijină publicațiile barourilor
- k. întocmește proiectul de buget al U.N.B.R. și îl supune spre aprobare Congresului avocaților, precum și execuția bugetară anuală a bugetului U.N.B.R.
- l. întocmește raportul anual de activitate și de gestiune a patrimoniului U.N.B.R. și le supune spre aprobare Congresului avocaților, stăruie pentru realizarea bugetului U.N.B.R. și executarea de către barouri a hotărârilor adoptate de Congresul avocaților și de Consiliul U.N.B.R.
- m. alege și revocă președintele și vicepreședinții U.N.B.R. și membrii săi, avocați cu o vechime mai mare de 10 ani în profesie, pentru un mandat de 4 ani
- n. verifică legalitatea și temeinicia deciziilor de primire în profesie, date de către consiliile barourilor, la cererea persoanelor interesate
- o. anulează hotărârile barourilor pentru cauze de nelegalitate și rezolvă plîngerile și contestațiile făcute de lege și de statutul profesiei
- p. înființează Casa Centrală de Credit și Ajutor a Avocaților și controlează activitatea acesteia
- q. coordonează activitatea Casei de Asigurări a avocaților și adoptă regulamentul acesteia
- r. acordă, la propunerea Comisiei permanente a U.N.B.R., titlul de membru de onoare, respectiv de președinte de onoare al U.N.B.R.
- s. îndeplinește alte atribuții prevăzute de lege și adoptă hotărâri în interesul profesiei.

Comisia Permanentă se constituie din 15 membri, dintre care 5 din Baroul municipiului București și 10 din celelalte barouri din țară.

C.P. are următoarele atribuții:

- a. este organul executiv al Consiliului U.N.B.R., cu activitate permanentă și de legătură cu barourile Uniunii
- b. duce la îndeplinire hotărârile Congresului avocaților și ale Consiliului U.N.B.R. și supraveghează executarea acestor hotărâri de către barouri, adoptînd decizii corespunzătoare

- c. organizează serviciile Consiliului și serviciile proprii și angajează personalul acestora
- d. asigură execuția bugetară și urmărește realizarea resurselor bugetului U.N.B.R.
- e. acceptă donațiile și legatele făcute U.N.B.R.

Președintele Uniunii are atribuții de reprezentare și de administrație, cum ar fi:

- a. reprezintă U.N.B.R. în relațiile cu persoane fizice și juridice din țară și străinătate
- b. încheie convenții, acorduri și contracte în numele U.N.B.R., cu autorizarea Consiliului
- c. convoacă și conduce ședințele Consiliului Uniunii și ale Comisiei permanente
- d. ordonează actele Consiliului și ale Comisiei permanente ale U.N.B.R.
- e. supraveghează relațiile dintre structurile centrale ale profesiei și barouri, precum și relațiile dintre barouri
- f. acordă sprijin și ajutor barourilor în relațiile lor cu autoritățile centrale și locale
- g. veghează la asigurarea condițiilor corespunzătoare de desfășurare a activității avocaților la instanțe judecătorești și la organele de urmărire penală.

c. Colegialitatea organelor de conducere – organele de conducere ale barourilor și ale Uniunii își desfășoară activitatea de baza principiului colegialității.

Astfel, adunarea generală a baroului este legal constituită cu participarea majorității membrilor săi. Dacă numărul legal nu se poate întruni, prezidiul adunării generale, de față cu cei prezenți, stabilește o nouă adunare generală în termen de cel mult 15 zile. Hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți, în afară de cazurile în care legea prevede alt cvorum de ședință și de vot.

Consiliul baroului lucrează în mod legal doar în prezența a două treimi din numărul membrilor săi. Hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți.

Principii asemănătoare sunt adoptate de legiuitor și în legătură cu organele de conducere ale Uniunii. Astfel, Consiliul uniunii lucrează legal în prezența a două treimi din numărul membrilor săi și adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor prezenți. Aceleași reguli se aplică și Comisiei permanente.

Formele de exercitare a profesiei de avocat

Potrivit prevederilor art.5 din legea nr.51/1995 și art.16-26 din Statut, profesia de avocat se exercită, la alegere, într-una din următoarele forme:

- a. cabinet individual
- b. cabinetul asociat
- c. societatea civilă profesională
- d. societatea civilă profesională cu răspundere limitată.

Avocatul este liber să opteze și să-și schimbe opțiunea pentru una din formele de exercitare a profesiei prevăzute de lege. Acesta nu poate activa concomitent în mai multe forme de exercitare a profesiei.

Potrivit prevederilor art.172 din Statut, toate formele de exercitare a profesiei de avocat sunt supuse următoarelor principii:

- a. patrimoniul comun este afectat exclusiv activității profesionale și are regimul patrimoniului de afectațiune profesională;
- b. titularul cabinetului individual și avocatul asociat nu pot presta activități profesionale în afara formei de exercitare a profesiei pentru care au optat;
- c. avocatul titular al cabinetului individual nu poate avea calitatea de avocat colaborator sau de avocat salarizat în cadrul profesiei;
- d. avocatul asociat nu poate avea calitatea de avocat colaborator sau de avocat salarizat în cadrul profesiei;
- e. avocatul salarizat în interiorul profesiei și avocatul colaborator nu pot activa, în aceeași calitate, în mai multe forme de exercitare a profesiei;
- f. avocatul colaborator și avocatul salarizat în interiorul profesiei nu au drept la clientelă proprie;
- g. obligația de a comunica de îndată baroului, în scris, modificările privind asocierea, colaborarea sau angajarea revine atât avocatului cât și titularului cabinetului individual sau coordonatorului cabinetelor asociate, societăților civile profesionale sau al societăților civile profesionale cu răspundere limitată;
- h. formele de exercitare a profesiei se individualizează prin denumire, conform prevederilor legii și ale prezentului statut, în cazul tuturor formelor de exercitare a profesiei de către avocații străini se pot utiliza, la alegere, denumirea și numele formei de exercitare a profesiei din țară sau din străinătate.

Cabinetele individuale

Potrivit reglementării date de legea nr.51/1995, în cadrul cabinetului individual își exercită profesia un avocat definitiv titular, singur sau împreună cu avocații colaboratori. Cabinetele individuale se pot asocia în scopul exercitării în comun a profesiei; drepturile și obligațiile avocaților titulari ai unor cabinete asociate își păstrează caracterul personal și nu pot fi cedate.

Cabinetele individuale se pot grupa pentru a-și crea facilități tehnico-economice în vederea exercitării profesiei și își păstrează individualitatea în relațiile cu clienții. Cabinetul individual de avocat se înființează în baza actului de înființare a cabinetului individual de avocat înregistrat la barou și întocmit conform anexei nr.XXVIII din statut.

Relațiile dintre avocatul titular al cabinetului individual și avocații colaboratori se stabilesc prin contractul de colaborare încheiat în formă scrisă. Contractul ca cuprinde, în mod obligatoriu, mențiunile prevăzute în anexa nr.IX din statut.

Cabinetele asociate

Cabinetele individuale se pot asocia în scopul exercitării în comun a profesiei. Avocații din cabinetele asociate intră în relații cu clienții în numele asocierii din care fac parte. Cabinetele asociate nu pot angaja clienți cu interese contrare.

Un cabinet asociat nu poate accepta o cauză sau un client, dacă unul dintre cabinetele asociate se opune în mod justificat.

În cazul asocierii unui cabinet individual cu o societate civilă profesională, denumirea cabinetului individual asociat și de sintagma în asocier

Societatea civilă profesională

Societatea civilă profesională care contribuie în natură și/sau în numerar la constituirea unui patrimoniu de afectare în vederea desfășurării activității profesionale. Cealți avocați în cadrul societății civile profesionale fie în calitate de avocați colaboratori, fie în calitate de avocați salariați în cadrul profesiei.

Potrivit prevederilor art.7 alin.1 din lege, formele de exercitare a profesiei de avocat și cabinetele grupate vor fi individualizate prin denumire, după cum urmează:

- a. în cazul cabinetului individual-numele avocatului titular, urmat de sintagma cabinet de avocat;
- b. în cazul cabinetelor asociate-numele tuturor titularilor, urmate de sintagma cabinete de avocat asociate;
- c. în cazul societăților civile profesionale și al societăților civile profesionale cu răspundere limitată-numele a cel puțin unuia dintre asociați, urmat de sintagma societate de avocați sau, după caz, societate civilă de avocați cu răspundere limitată;
- d. în cazul cabinetelor grupate-numele fiecărui titular de cabinet, urmat de sintagma cabinete de avocat grupate.

Cabinetele grupate, cabinetele asociate, societățile civile profesionale și societățile civile profesionale cu răspundere limitată pot avea și proprietate comună. Avocatul poate schimba oricând forma de exercitare a profesiei, cu înștiințarea baroului din care face parte. Avocatul nu își poate exercita profesia, în același timp, în mai multe forme de exercitare a acesteia.

Societatea civilă profesională cu răspundere limitată

Societatea civilă profesională cu răspundere limitată se constituie prin asocierea a cel puțin 2 avocați definitiv aflați în exercițiul profesiei, are personalitate juridică și patrimoniu propriu, având ca obiect unic de activitate exercitarea profesiei de avocat în condițiile art.3 din lege.

Dobândirea personalității juridice a societății civile profesionale cu răspundere limitată are loc la data înregistrării la barou a deciziei emise de către consiliul baroului în a cărei rază teritorială se află sediul ei principal. Societatea civilă profesională cu răspundere limitată se individualizează printr-o denumire specifică care cuprinde numele a cel puțin unuia dintre asociați, urmat de sintagma societate civilă de avocați cu răspundere limitată.

Actul constitutiv și statutul societății civile profesionale cu răspundere limitată, încheiate în condițiile legii și statutului profesiei, sunt guvernate de legea civilă. Orice modificare a actului constitutiv se poate face numai în scris, cu respectarea legii și a statutului.

Societatea civilă profesională cu răspundere limitată dobândește personalitate juridică la data înregistrării ei la barou, în baza deciziei emise de către consiliul baroului în a cărei rază teritorială se află sediul său principal. Societatea civilă profesională cu răspundere limitată este condusă de adunarea generală a asociaților. Activitatea executivă este condusă de un avocat coordonator ales de majoritatea ales de majoritatea avocaților asociați, care va avea competențele stabilite prin actul constitutiv și statutul societății. Asociatul se poate retrage oricând din societate cu condiția de a notifica, în scris, celorlalți asociați intenția de retragere cu cel puțin 3 luni înainte.

Dobândirea calității de avocat

Potrivit prevederilor art.11 alin.1 din legea nr.51/1995, poate fi membru al barourilor din Romania cel care îndeplinește următoarele condiții:

- a.** este cetățean roman și are exercițiul drepturilor civile și politice
- b.** este licențiat al unei facultăți de drept sau doctor în drept
- c.** nu se găsește în vreunul dintre cazurile de nedeterminate prevăzute de legea nr.51/1995
- d.** este apt, din punct de vedere medical, pentru exercitarea profesiei.

Poate fi primit în profesie, cu scutire de examen, la cerere:

- a.** titularul diplomei de doctor în drept
- b.** cel care pînă la data primirii în profesia de avocat a îndeplinit funcția de judecător, procuror, norat public, consilier juridic sau jurisconsult timp de cel puțin 10 ani și dacă nu i-a încetat activitatea din motive disciplinare care îl fac pentru profesia de avocat. Sunt exceptate persoanele care au deținut funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Pentru înscrierea la examen candidatul va depune dosarul de înscriere la baroul în circumscripția căruia dorește să își exercite activitatea. Cererile de primire în profesia de avocat se adresează decanului baroului respectiv. Dosarul va fi depus cu cel puțin 25 zile înainte de datat examenului. El este obligat să depună o taxă de participare la examen, stabilită de consiliul baroului. Separat se va achita taxa de participare cuvenită U.N.B.R.

Avocații stagiați

Stagiul reprezintă perioada premergătoare definitivării în profesia de avocat și urmărește pregătirea profesională a avocatului la începutul exercitării profesiei. Durata stagiului este de 2 ani, calculată de la data înscrierii în Tabloul avocaților.

Pregătirea și formarea profesională inițială a avocaților stagiați se realizează prin:

- a.** îndrumare și formare profesională continuă în cadrul formei de executare a profesiei cu care avocatul stagiar se află în raporturi contractuale de colaborare sau în calitate de salarizat în interiorul profesiei;
- b.** conferințe de stagiou organizate de Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților.

În afara îndatoririlor legale, statutare și deontologice avocatul stagiar are următoarele îndatoriri suplimentare:

- a.** să își perfecționeze pregătirea profesională teoretică și să-și însușească tehnica de practică avocațială;

- b.** să participe la toate conferințele de stagiu organizate de consiliul baroului, să pregătească în scris subiectele conferințelor și lucrările avocațiale repartizate de coordonatorul conferințelor de stagiu;
- c.** să efectueze lucrările avocațiale repartizate de avocatul îndrumător și de serviciul de asistență judiciară al baroului;
- d.** să participe la toate manifestările profesionale la care este convocat de către organele de conducere ale profesiei;
- e.** să desfășoare o activitate efectivă în profesie și să anunțe în scris orice motiv de suspendare a stagiului.

La sfârșitul fiecărui an de stagiu activitatea avocatului stagiar va fi notată cu note între 1 și 10 de către consilierul coordonator al stagiului, avându-se în vedere lucrările efectuate, participarea la dezbaterile temelor, precum și prezența la conferințele de stagiu și la manifestările baroului la care a fost convocat.

Consiliul baroului, evaluând notarea acordată de consilierul coordonator al stagiului precum și raportul avocatului îndrumător și raportul coordonatorului serviciului de asistență judiciară, poate dispune motivat prelungirea stagiului cu 1 an.

Avocatul stagiar poate efectua următoarele activități:

- a.** consultații și cereri cu caracter juridic
- b.** asistență și reprezentare juridică în fața judecătoriilor, a organelor de urmărire penală, a autorităților cu atribuții jurisdicționale, a notarilor publici și a executorilor judecătorești, a organelor administrației publice și a instituțiilor, precum și a altor persoane juridice, în condițiile legii.

După promovarea examenului, candidatul dobândește titlul profesional de avocat definitiv și va fi înscris în Tabloul avocaților definitivi

Drepturile și îndatoririle avocatului

Potrivit prevederilor art.28 din lege, avocatul are următoarele drepturi:

- să asiste și să reprezinte orice persoană fizică sau juridică, în temeiul unui contract încheiat în formă scrisă, care dobândește dată certă prin înregistrarea în registrul de evidență. În lipsa unor prevederi contrare, avocatul poate să efectueze orice act specific profesiei pe care îl consideră necesar pentru promovarea drepturilor și intereselor legitime ale clientului;
- formele de exercitare a profesiei se avocatură au dreptul să își stabilească sediul profesional numai în circumscripția baroului în care sunt înscriși în Tabloul avocaților cu drept de exercitare a profesiei, oricare dintre avocați titulari sau asociați;
- avocatul precum și clientul său, au dreptul să renunțe la contractul de asistență juridică sau să îl modifice de comun acord, în condițiile prevăzute de statutul profesiei;
- de a alege și de a fi ales în organele de conducere ale profesiei în condițiile prevăzute în lege și în statut;

- pentru a ctivitatea saprofesională avocatul are dreptul la onorariu și la acoperirea tuturor cheltuielilor făcute în interesul procesual al clientului său;
- de a păstra secretul profesional;
- de a avea propriul sistem de asigurări sociale;
- de a avea contacte cu clientul său ori de câte ori acest lucru se impune;
- dreptul la sediu principal și secundar;
- de a fi ocrotiți de lege în exercitarea profesiei, fără a putea fi asimilați funcționarului public sau altui salariat;
- avocatul nu răspunde penal pentru susținerile făcute oral sau în scris, în formă adecvată și cu respectarea prevederilor legii, în fața instanțelor de judecată, a organelor de urmărire penală sau a altor organe administrative de justiție, dacă aceste susțineri sunt în legătură cu apărarea în acea cauză și sunt necesare stabilirii adevărului.

Principalele îndatoriri ale avocatului sunt:

- să nu exercite profesia decît după emiterea deciziei de primire în barou și înscrierea pe Tabloul avocaților cu drept de exercitare a profesiei;
- să studieze temeinic cauzele care i-au fost încredințate, angajate sau din oficiu;
- să se prezinte la fiecare termen la instanțele de judecată sau la organele de urmărire penală ori la alte instituții, conform mandatului încredințat;
- să depună toate diligențele necesare pentru realizarea serviciului profesional pentru care a fost angajat;
- să păstreze secretul profesional;
- să își decline calitatea și identitatea în fața autorităților și a altor avocați cu care intră în contact, cu prilejul îndeplinirii actelor specifice profesiei;
- să respecte modalitățile de încetare a contractului de asistență juridică;
- să asigure substituirea în cazul în care avocatul este împiedicat să îndeplinească serviciul profesional la care s-a angajat;
- să manifeste conștiinciozitate și probitate profesională;
- să pledeze cu demnitate față de judecători și de părțile din proces;
- ori de câte ori este necesar, în raport cu natura și cu dificultatea cauzei, avocatul este obligat să depună note de ședință sau concluzii scrise, din proprie inițiativă sau la cererea instanței de judecată;
- să acorde asistență juridică în cauzele în care a fost desemnat din oficiu sau gratuit de către barou;
- să se asigure pentru răspunderea profesională, în condițiile stabilite prin statutul profesiei.

Prin „răspundere profesională” se înțelege acoperirea daunelor efective de client și rezultate din exercitarea profesiei cu nerespectarea prevederilor legii, ale statutului și ale regulilor deontologice.

Suspendarea, transferul și încetarea calității de avocat

Potrivit art.27 din legea 51/1995 și art.49 din Statut, exercitarea profesiei de avocat se **suspendă**:

- a. pe toată durata existenței stării de incompatibilitate
- b. în temeiul unei hotărâri judecătorești sau disciplinare de interdicție temporară de a profesa
- c. în caz de neplată totală sau parțială a taxelor și a contribuțiilor profesionale către barou, către U.N.B.R. și către sistemul propriu de asigurări sociale timp de 3 luni de la scadența acestora și până la lichidarea integrală a datoriilor
- d. la cererea scrisă a avocatului.

Avocatul împotriva căruia s-a dispus măsura suspendării este obligat ca în termen de cel mult 15 zile de la data comunicării măsurii să își asigure substituirea.

Transferul solicitat de avocat la un alt barou, pentru motive justificate, se va adresa în scris decanului baroului de la care dorește să se transfere. Cererea de transfer va fi însoțită de actele pe care se întemeiază și de un certificat eliberat de baroul de la care se solicită transferul. Certificatul va indica datele personale, profesionale, disciplinare ale solicitantului și va atesta că solicitantul a achitat la zi taxele și contribuțiile profesionale către barou, U.N.B.R. și sistemul propriu de asigurări sociale.

După verificarea de către consiliul baroului a modului în care au fost respectate de către petent, dispozițiile privind modul de organizare și funcționare a formelor de exercitare a profesiei, precum și a condițiilor de primire în profesie, va emite o decizie cu privire la transfer ce se comunică solicitantului și baroului din care acesta face parte.

Decizia prin care s-a respins cerere de transfer va fi motivată și poate fi contestată, în termen de 15 zile de la comunicare, la Consiliul U.N.B.R.

Calitatea de avocat încetează:

- a. prin renunțare scrisă la exercițiul profesiei, avocatul este obligat să finalizeze toate cauzele angajate sau să asigure substituirea;
- b. prin deces, cauzele acestuia vor fi preluate de către colaboratorii ori asociații defunctului, iar în lipsa lor, de către avocații desemnați de consiliul baroului;
- c. prin excluderea din profesie, ca sancțiune disciplinară;
- d. în cazul în care avocatul a fost condamnat definitiv pentru o faptă prevăzută de legea penală și care îl face nedemn de a fi avocat, potrivit legii.

Încetarea calității de avocat se constată prin decizie a consiliului baroului și are drept consecință radierea în cauză din Tabloul avocaților.

Dacă avocatul îndeplinește condițiile de pensionare prevăzute de lege, pe baza unui aviz medical anual privind menținerea capacității fizice și psihice necesare exercitării profesiei de avocat, va putea să solicite continuitatea exercitării profesiei. Cererea de continuare a exercitării profesiei se soluționează de consiliul baroului.

Decizia de respingere a menținerii în activitate poate fi contestată, în termen de 15 zile de la comunicare, la Consiliul U.N.B.R.

Răspunderea disciplinară a avocaților

Protecția onoarei și prestigiului profesiei, respectarea legii, a statutului profesiei și a deciziilor obligatorii ale organelor profesiei sunt îndatoriri ale fiecărui avocat, încălcarea lor constituind abateri disciplinare grave.

Avocatul răspunde disciplinar pentru neresoectarea prevederilor legii avocaturii sau ale statutului, nerespectarea deciziilor obligatorii adoptate de organele de conducere ale baroului sau ale uniunii, precum orice fapte săvârșite în legătură cu profesia sau în afara acesteia, care sunt de natură să prejudicieze onoarea și prestigiul profesiei sau ale instituției.

Instanțele judecătorești și parchetele Ministerului Public sunt obligate să înainteze consiliului baroului orice plângere făcută împotriva unui avocat și să îl înștiințeze despre orice acțiune de urmărire penală sau de judecată pornită împotriva unui avocat.

Instanțele disciplinare sunt:

- a. comisia de disciplină a baroului
  - b. Comisia centrală de disciplină
  - c. Consiliul U.N.B.R., în plenul său.
-
- a. comisia de disciplină a baroului judecă, în primă instanță, în complet de 3 membri, abaterile disciplinare săvârșite de avocații înscriși în cadrul acestuia, cu excepția abaterilor săvârșite de decan și de membrii Consiliului U.N.B.R.
  - b. În cadrul U.N.B.R. este organizată și funcționează Comisia centrală de disciplină este alcătuită din reprezentanții barourilor desemnați de adunările generale ale acestora. Comisia de disciplină judecă:
    - ca instanță de fond, în complet de 3 membri, abaterile săvârșite de membri Consiliului U.N.B.R. și de decanii barourilor;
    - în contestație, în complet de 5 membri, contestațiile declarate de avocatul interesat, decanul baroului și de președintele U.N.B.R. împotriva deciziilor pronunțate de comisiile de disciplină ale barourilor și a încheierilor prevăzute la art.74 alin.1 și 2 din lege.
  - c. Consiliul U.N.B.R., constituit ca instanță disciplinară, în plenul său, mai puțin cel în cauză, judecă recursurile declarate împotriva deciziilor pronunțate de Comisia centrală de disciplinară, ca instanță de fond, și a încheierilor prevăzute la art.74 alin.1 și 2 din lege.

Constituie abateri disciplinare grave:

1. fapta săvârșită de avocat, prin care se încalcă dispozițiile legii, ale statutului profesiei, hotărârile obligatorii ale organelor profesiei, ale consiliului baroului în care avocatul este înscris sau în care își are sediul secundar și care este de natură să prejudicieze onoarea ori prestigiul profesiei sau al corpului de avocați;
2. nerespectarea secretului profesional referitor la orice spect al cauzei. Această obligație este absolută și nelimitată în timp. Avocatul nu poate fi obligat în nici o circumstanță și de către nicio persoană fizică sau juridică să divulge secretul profesional, cu excepțiile prevăzute de lege;

3. angajarea unui nou client, dacă prin aceasta sunt dezvăluite secretele aflate de la un alt client, cu efecte prejudiciabile pentru acesta;
4. începerea activității prin oricare dintre formele de executare a profesiei, înainte obținerii aprobărilor din partea consiliului baroului;
5. nerespectarea la Consiliul baroului a hotărârilor judecătorești prin care au fost condamnați, prin care li s-a aplicat pedeapsa interdicției de a exercita profesia, prin care au fost declarați falși frauduloși sau prin care au fost condamnați definitiv pentru fapte săvârșite în legătură cu exercitarea profesiei;
6. exercitarea profesiei de către avocatul al cărui drept de exercitare a profesiei este suspendat potrivit prevederilor art.49 din statut, în perioada msurii suspendării, constituie abatere disciplinară gravă. Avocatul este dator să încunoștințeze de îndată consiliul baroului despre orice situație care ar putea duce la suspendarea exercițiului dreptului de a profesia,
7. eliberarea a mai mult de două recomandări, indiferent dacă recomandarea se referă la îndrumarea efectivă a avocatului stagiar sau dacă sprijină cererea acestuia pentru primirea în profesie ca avocat stagiar;
8. neîndeplinirea obligațiilor de îndrumare profesională și de a nu asigura venitul minim lunar garantat al avocatului stagiar;
9. încălcarea obligației foștilor magistrați de a nu pune concluzii la instanțele la care au funcționat, timp de 2 ani de la încetarea funcției deținute;
10. încălcarea obligației foștilor procurori de cadre de poliție de a nu acorda asistență juridică la nici un organ de urmărire penală din localitatea unde au funcționat timp de 2 ani anteriori primirii în profesie;
11. nerespectarea interdicției privind exercitarea la instanța de judecată sau la parchetul unde soțul avocatului sau ruda ori afinul său până la gradul al treilea inclusiv îndeplinește funcția de magistrat;
12. folosirea de către avocat de procedee incompatibile cu demnitatea profesiei în scopul dobândirii clienței, în mod nemijlocit sau prin persoane interpuse;
13. folosirea mijloacelor de publicitate a formelor de exercitare a profesiei ca reclamă cu scopul dobândirii de cliență, în alte condiții decât cele permise de lege;
14. refuzul avocatului de a-și declina calitatea și identitatea în fața autorităților și a altor avocați cu care intră în contact, cu prilejul îndeplinirii actelor specifice profesiei;
15. neplata contribuțiilor lunare în cuantumul și la termenele stabilite;
16. nerespectarea obligației de a se abține de la exercitarea oricărei activități profesionale în cazul în care există sau survine un conflict de interese;
17. nerespectarea, de către avocat, a obligației privind ținerea la zi a evidențelor stabilite de lege și statut.

Sanctiunile de disciplinare ce pot fi aplicate avocaților, potrivit art.73 alin.1 din legea nr.51/1995, sunt:

- muștrarea
- avertismentul
- amenda de la 500.000 lei la 5000.000 lei, care se face venit la bugetul baroului
- interdicția de a exercita profesia pe o perioadă de la o lună la un an

- excluderea din profesie.

În caz de abatere evidentă și gravă, instanța disciplinară poate lua măsura suspendării avocatului din exercițiul profesiei pînă la judecarea definitivă a cauzei. Repetarea unei abateri disciplinare constituie o circumstanță agravantă, care va fi luată în considerație la aplicarea sancțiunii.

Consiliile baroului sunt obligate să țină evidența sancțiunilor disciplinare aplicate fiecărui avocat și să comunice situația disciplinară a avocatului la cererea organelor profesiei, constituite potrivit legii.

Relațiile dintre avocat și client. Principiile și regulile de bază ale relației dintre avocat și client

În executarea profesiei, avocații trebuie să respecte anumite reguli și uzuanțe, în funcție de persoanele cu care intră în contact.

În literatura juridică de specialitate au fost exprimate o serie de reguli deontologice care, în principal, se referă la:

A. față de clienți, avocatului i se cere să depună toate diligențele pentru apărarea intereselor acestora, informîndu-i exact și corect asupra situației lor.

Pentru neîndeplinirea obligațiilor sale, avocatul este obligat:

- a. să acționeze cu promptitudine în reprezentarea clientului, potrivit cu natura cauzei;
- b. să trateze adecvat fiecare cauză, potrivit cu natura împrejurărilor și specificul cauzei;
- c. să refuze un client, ori de cîte ori este conștient că nu poate oferi clientului cu promptitudine serviciul profesional solicitat;
- d. să nu neglijeze cauzele clientului;
- e. să respecte orice persoană implicată în procedurile legale în care asistă sau reprezintă clientul și se va abține de la metode șicanatorii și prejudiciabile pentru terțe părți, dacă acestea sunt evident indiferente și irelevante intereselor clientului reprezentat;
- f. în activitatea de consiliere, să acționeze cu tact și răbdare pentru a înfățișa și a explica clientului toate aspectele cazului în care îl asistă și/sau îl reprezintă pe client;
- g. să folosească cel mai potrivit limbaj în raport cu starea și experiența clientului, pentru ca acesta să aibă o reprezentare corectă și completă asupra situației sale juridice;
- h. să se consulte adecvat cu clientul pentru a stabili scopul, modalitățile și finalitatea consilierii, precum și soluțiile tehnice pe care le va urma pentru a realiza, cînd este cazul, asistența și reprezentarea clientului;
- i. să respecte opțiunile clientului în ceea ce privește scopul și finalitatea asistenței și reprezentării, fără a abdica de la independență și crezul său profesional;
- j. să se consulte permanent cu clientul în legătură cu strategia, mijloacele tehnice și tactice adoptate pentru atingerea scopurilor pentru care a fost angajat;
- k. să privească speța respectivă dintr-o perspectivă proprie și să acorde clientului sfaturi dezinteresate;

- l.** să atenționeze clientul cu privire la consecințe, sau, după caz, va putea denunța contractul de asistență juridică, ori de câte ori clientul propune un demers asupra căruia avocatul apreciază că va avea consecințe nelegale sau consecințe legale negative;
- m.** să se consulte permanent cu fiecare dintre clienții reprezentați în comun în ceea ce privește deciziile care trebuie adoptate și motivele determinate în adoptarea acestora, astfel încât fiecare client să poată lua propriile decizii, în baza unor informații complete, în cazul în care avocatul asistă în comun mai mulți clienți;
- n.** să ofere clientului o opinie legală, onestă cu privire la consecințele de fapt și juridice ale cazului investigat, în limitele informațiilor furnizate de client;
- o.** să se abțină de la asistarea și sfătuirea conștientă a unui client în activități infracționale ori contravenționale;
- p.** să se retragă imediat și să renunțe la asistarea și reprezentarea clientului, în cazul în care, acțiunile și scopurile clientului, deși aparent legale la începutul asistenței și/sau reprezentării, se dovedesc pe parcursul acesteia ca fiind infracționale;
- q.** să informeze rezonabil clientul în legătură cu situația curentă a asistenței și reprezentării și să răspundă cu promptitudine oricăror solicitări de informare din partea clientului;
- r.** să explice clientului împrejurările cauzei, situația curentă, posibilele evoluții viitoare și eventualele rezultate, în mod rezonabil, corespunzător cu împrejurările concrete ale cazului;
- s.** să țină distinct evidența bunurilor aparținând clienților săi sau unor terțe părți, care i-au fost încredințate în legătură cu exercitarea profesiei;
- t.** să predea clientului sau, după caz, terței persoane îndreptățite bunurile încredințate de client, cu excepția situațiilor prevăzute de lege sau a unei înțelegeri cu clientul;
- u.** să nu angajeze discuții, în cazul negocierilor cu un interlocutor asistat de un alt avocat, fără acordul prealabil al confratelui său.

B. față de magistrați, avocatul are datoria să aibă o atitudine de considerație. Conduita sa trebuie să evite servilismul, dar și familiarismul, să asigure respectarea persoanei sale, și a interesului clientului său. O comportare corectă față de magistrați nu exclude părerea proprie în cazul unor atitudini contrare.

C. față de partea adversă, avocatul este ținut să fie moderat, cuviincios în pledoariile sau concluziile scrise, să se abțină de la calificări ofensatoare, calomnioase sau care să lovească în demnitatea umană.

D. față de avocații adversarului, avocatul trebuie să manifeste confraternitate, corectitudine, loialitate și diligență. Acest lucru îl obligă la moderație în replici, la comunicarea actelor de procedură necesare, la interdicția de a lua legătura cu partea adversă în lipsa avocatului ei.

E. față de baroul din care face parte este obligat să se supună regulilor stabilite, să manifeste sentimente de confraternitate. În orice ocazie, avocatul nu trebuie să iute legăturile profesionale care-l atașează confratilor, jurământul identic pe care l-au prestat și solidaritatea care trebuie să-i unească.

F. față de societate, avocatului i se cere înaltă moralitate, să se supună legilor, o comportare din care să reiasă că este un factor de ordine față de regulile democratice, stabilite în societate, avînd o contribuție esențială la menținerea valorilor umane.

Probitatea, spiritul de dreptate și onestitatea avocatului sunt condiții ale credibilității avocatului și profesiei, condiții ce întregesc propria demnitate a acestuia.

Organizarea și executarea profesiei de consilier juridic

Profesia de consilier juridic face parte din categoria profesiilor juridice, se organizează ca un corp profesional și se execută conform prevederilor legii privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic și ale statutului profesiei.

În exercitarea profesiei, consilierul juridic se supune numai Constituției, legii pentru exercitarea profesiei de consilier juridic, codului de deontologie profesională și statutului profesiei.

Colegiul teritorial al consilierilor juridici, este organizația profesională creată pentru toți consilierii juridici asociați în această formă de organizare dintr-un județ sau din municipiul București, indiferent de ramura, domeniul de activitate ori locul exercitării profesiei, ce asigură organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic în mod unitar și apară drepturile și interesele legitime ale consilierilor juridici și activează în baza statutului propriu.

În cadrul fiecărui colegiu funcționează un secretar general și un trezorer, o comisie de cenzori compusă din 3-5 membri și o comisie de disciplină formată din 3-5 membri, a căror atribuții sunt stabilite prin regulamente proprii de funcționare aprobate de Adunarea generală a Colegiului, în baza hotărârilor Consiliului U.C.C.J.R. (uniunea colegiilor consilierilor juridici din Romania).

U.C.C.J.R. este formată din toate colegiile consilierilor juridici din Romania și cuprinde toți consilierii înscrși în Tabloul acestora, cu drept de exercitare a profesiei de consilier juridic și are drept scop organizarea unitară a exercitării profesiei de consilier juridic în Romania.

U.C.C.J.R. este persoană juridică de interes general, are patrimoniu și buget propriu, bugetul fiind format din contribuțiile colegiilor în cotele stabilite de Congresul U.C.C.J.R.

Patrimoniul U.C.C.J.R. poate fi folosit în activități producătoare de venituri, în condițiile dreptului comun.

Organele de conducere ale U.C.C.J.R. sunt:

- a. Congresul Colegiilor Consilierilor Juridici din Roamnia;
- b. Consiliul U.C.C.J.R.;
- c. Biroul executiv;
- d. Președintele;
- e. Prim-vicepreședintele;
- f. Vicepreședinți.

În structura centrală a U.C.C.J.R. funcționează:

- a. secretarul general;
- b. Comisia centrală de cenzori;
- c. Comisia centrală de disciplină;
- d. Comisia metodologică de organizare și exercitare a profesiei de consilier juridic;
- e. Aparatul tehnic administrativ.

Dobândirea și încetarea calității de consilier juridic

Profesia de consilier juridic nu este una liberală, așa cum este cea de avocat, el putând să fie numit în funcție sau angajat în muncă, în condițiile legii.

Potrivit prevederilor art.8 din legea nr.514/2003, poate fi consilier juridic cel care îndeplinește următoarele condiții:

- a.** este cetățean roman și are domiciliul în România;
- b.** are exercițiul drepturilor civile și politice;
- c.** este licențiat al unei facultăți de drept;
- d.** este apt din punct de vedere medical pentru exercitarea profesiei; această condiție se dovedește cu certificat medical eliberat în condițiile legii;
- e.** nu se află în vreunul dintre cazurile de nedemnitate prevăzute de lege.

Potrivit legii nr.514/2003, profesia de consilier juridic este compatibilă cu următoarele activități:

- a.** activitate didactică universitară și de cercetare juridică, activitatea literară, culturală și publicistică nesalarizată;
- b.** în funcția de arbitru, mediator sau expert, în condițiile legii și cu respectarea prevederilor legale privind conflictul de interese;
- c.** participarea la comisii de studii, de întocmire a proiectelor de reglementări juridice.

Atribuțiile, drepturile și răspunderea consilierilor juridici

Atribuții

Potrivit prevederilor art.10 din Statut, activitatea profesională a consilierului juridic se realizează prin:

- a.** consultați și cereri cu caracter juridic în toate domeniile dreptului
- b.** redactarea de opinii juridice cu privire la aspecte legale ce privesc activitatea acesteia
- c.** redactarea proiectelor de contracte, precum și negocierea clauzelor legale contractuale
- d.** asistența, consultanța și reprezentarea juridică a persoanelor juridice și a altor entități interesate
- e.** redactarea de acte juridice, atestarea identității părților, a consimțământului și a datei actelor încheiate, care privesc persoana juridică în favoarea căreia consilierul juridic exercită profesia
- f.** avizarea și contrasemnarea actelor cu caracter juridic
- g.** verificarea legalității actelor cu caracter juridic și administrativ primite spre avizare
- h.** semnarea la solicițarea conducerii, în cadrul reprezentării, a documentelor cu caracter juridic emenate de la persoana juridică sau de la instituția publică reprezentată
- i.** asigură consultanță și reprezentarea autorității sau instituției publice în serviciul căreia se află ori a persoanei juridice cu care are raporturi de muncă

- j. apără drepturile și interesele legitime ale acestora în raporturile lor cu autoritățile publice, instituțiile de orice natură, precum și cu orice persoană juridică sau fizică, romană sau străină, în condițiile legii și ale regulamentelor specifice unității.

Consilierul juridic ține evidența în cazurile litigioase sau nelitigioase în care a fost sesizat. Indiferent de reglementările persoanei juridice sau entității în favoarea căreia își exercită profesia, consilierul juridic va ține evidența următoarele activități:

- intrările și ieșirile de corespondență juridică numerotate și datate
- registrul de evidență privind orice situație litigioasă cu care a fost sesizat
- registrul de evidență privind avizele scrise-datate și numerotate
- registrul de înregistrare a actelor juridice atestate de consilierul juridic cu privire la identitatea părților, a conținutului și a datei actelor.

Drepturile consilierului juridic:

- să fie înscris în Tablou, cu drept de exercitare a profesiei, dacă îndeplinește condițiile cerute de lege
- să acorde consultanță juridică, să redacteze, să contrasemneze, să avizeze pentru legalitate acte juridice, să asiste și să reprezinte orice instituție, autoritate publică, persoană juridică sau orice entitate interesată în toate domeniile de drept, în condițiile legii și ale statutului profesiei
- să asiste, să acorde consultanța și reprezentarea juridică a persoanelor juridice și a altor entități interesate, în condițiile legii și ale statutului profesiei
- pentru activitatea depusă, consilierul juridic are dreptul să fie remunerat conform prevederilor formei scrise a raportului juridic care stă la baza exercitării profesiei față de beneficiar
- în scopul asigurării profesional, actele și lucrările cu caracter profesional aflate asupra consilierului juridic sau la locul de exercitare a profesiei sunt inviolabile
- în vederea exercitării libere a profesiei, consilierul juridic se supune numai Constituției, legii, codului de deontologie profesională și prezentului statut al profesiei
- dreptul la opinie profesională consilierul este garantat. Indiferent de forma în care își desfășoară activitatea profesională, se subordonează, numai pe linie administrativă, persoanei juridice în favoarea căreia își exercită profesia
- în exercitarea profesiei, consilierul juridic nu poate fi supus nici unei presiuni din partea persoanei juridice unde își exercită profesia sau din partea oricărei alte persoane juridice de drept public ori privat
- consilierul juridic stagiar are dreptul să pună concluzii la judecătoria și tribunale, ca instanță de fond, la organele de urmărire penală, precum și la celelalte organe administrative cu atribuții jurisdicționale
- consilierul juridic definitiv are dreptul să pună concluzii la instanțele judecătorești de toate gradele, la organele de urmărire penală, precum și la toate autoritățile și organele administrative cu atribuții jurisdicționale

- să fie remunerat pentru activitatea depusă conform prevederilor formei scrise a raportului juridic, care stă la baza exercitării profesiei față de beneficiar
- de a asigura secretul profesional, actele și lucrările cu caracter profesional aflate asupra consilierului juridic, la domiciliul acestuia și la locul unde își exercită profesia sunt inviolabile
- este liber să aleagă și să schimbe în orice moment opțiunea sa pentru exercitarea profesiei
- dreptul de a alege și de a fi aleși în organele de conducere ale colegiilor și ale U.C.C.J.R., în condițiile prevăzute de statutele acestor organizații profesionale
- de a nu răspunde penal, material, administrativ sau disciplinar pentru susținerile făcute oral și în scris în fața instanței de judecată sau a altor organe, dacă acestea sunt în legătură cu apărarea și necesare cauzei ce i-a fost încredințată
- în activitatea sa profesională consilierul juridic se bucură de protecția legii în condițiile prevăzute de legea pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat.

Îndatoririle consilierului juridic

- consilierul juridic este obligat să apere drepturile și interesele legitime ale instituției, persoanei juridice, autorității sau entității pentru care exercită profesia, asigură consultanță și reprezentare juridică, avizează și contrasemnează actele cu caracter juridic emise de acestea;
- în activitatea de consultanță și reprezentare, să formuleze punctul său de vedere potrivit prevederilor legale și a crezului său profesional;
- de a nu se pronunța asupra aspectelor economice, tehnice sau de altă natură cuprinse în documentul avizat ori semnat de acesta;
- să respecte solemnitatea ședințelor de judecată și să nu folosească expresii jignitoare față de completul de judecată, față de ceilalți consilieri juridici, avocați sau față de părțile din proces;
- să studieze temeinic cauzele în care asistă sau reprezintă instituțiile, autoritățile ori entitățile interesate, să se prezinte la termene la instanțele de judecată sau la organele de urmărire penală ori la alte instituții;
- să manifeste conștiinciozitate și probitate profesională, să pledeze cu demnitate față de judecător și de părțile în proces, să depună concluzii orale sau note de ședință ori de câte ori consideră necesar acest lucru sau instanța de judecată dispune în acest sens;
- să participe la ședințele convocate de Consiliul Colegiului, la activitățile profesionale și la ședințele organelor de conducere din care fac parte;
- să țină evidențele cerute de lege și pe cele prevăzute în regulamentele corpului profesional, adoptate de Consiliul U.C.C.J.R.-cu privire la cauzele în care asistă sau reprezintă;
- să avizeze pentru legalitate actele juridice și să achite cu regularitate taxele și contribuțiile stabilite pentru formarea bugetului Colegiului și bugetului U.C.C.J.R.;
- să restituie actele ce le-au fost încredințate instituției, autorității sau entității interesate de la care le-au primit;
- în vederea exercitării profesiei, consilierul juridic definitiv sau stagiar, este obligat să se înscrie pe Tabloul ținut de colegiul teritorial;

- în concluziile orale sau scrise, să susțină cu demnitate și competență drepturile și interesele legitime ale autorității sau persoanei juridice pe care o reprezintă și să respecte normele de deontologie profesională prevăzute în legea pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat și statutului acestei profesii;
- să păstreze secretul profesional și confidențialitatea activității sale privitor la cauza ce i-a fost încredințată, cu excepția cazurilor prevăzute expres de lege;
- să respecte dispozițiile legale privitoare la interesele contrare în aceeași cauză sau în cauze conexe ori la conflictul de interese pe care persoana juridică ce o reprezintă le poate avea;
- nu poate asista sau reprezenta părți cu interese contrare în aceeași cauză sau în cauze conexe;
- nu poate pleda împotriva părții care l-a consultat mai înainte în legătură cu aspectele litigioase ale pricinii;
- să poarte robă în fața tuturor instanțelor judecătorești;
- nu poate îndeplini funcția de expert, traducător în cauza în care este angajat;
- să anunțe în scris conducerea colegiului teritorial din care face parte despre orice intenție de modificare a opțiunii sale privind exercitarea profesiei;
- de a răspunde disciplinar pentru nerespectarea prevederilor legii, statutului profesiei și ale reglementării legale privind activitatea persoanei juridice în slujba căreia se află;
- să achite obligațiile financiare ce-i revin față de organele profesiei;
- să își decline calitatea și să își probeze identitatea cu actul „Legitimație de consilier juridic” în fața tuturor instanțelor judecătorești de orice grad, instituțiilor și autorităților statutului și a altor consilieri juridici și avocați cu care intră în contact cu prilejul îndeplinirii actelor specifice profesiei;
- de a preda, la încetarea raporturilor juridice care stau la baza exercitării profesiei față de o persoană juridică publică sau privată, entitate interesată, romană ori străină, pe bază de proces-verbal, în vederea arhivării, toate documentele aferente activității depuse. Predarea pe bază de proces-verbal, numerotat și datat, a documentelor menționate mai sus îl descarcă în totalitate, de orice răspundere, pe consilierul juridic.

Organizarea și funcțiile notariatului

Birourile de notari publici

Potrivit art.14 din lege, activitatea notarilor publice se desfășoară în cadrul unui birou, în care pot funcționa unul sau mai mulți notari publici asociați, cu personalul auxiliar corespunzător.

Pentru efectuarea lucrărilor din cadrul biroului notarial public, notarul poate încheia contracte de muncă cu unul sau mai mulți secretari și, după caz, cu alt personal auxiliar, având și posibilitatea de a încheia contracte civile cu colaboratori externi.

Biroul de notar va avea arhivă și registratură proprie, iar notarul public este obligat să țină o evidență financiar-contabilă. Potrivit art.102 din lege, arhiva activității notariale este proprietatea statului și se păstrează, se conservă și se predă în condițiile legii, deci acest aspect prezintă importanță deosebită.

Art.40 din Regulament stabilește că la biroul notarului public se țin următoarele registre:

- a. registrul general
- b. opisul registrului general
- c. registrul de succesiuni
- d. opisul succesiunilor
- e. registrul special de renunțări la succesiune
- f. opisul renunțărilor la succesiune
- g. registrul de termene succesoriale
- h. registrul de depozite
- i. registrul de depozite registrul de proteste
- j. registrul de consultații juridice notariale
- k. registrul de traduceri
- l. registrul de corespondență.

Camera Notarilor Publici

În circumscripția fiecărei Curți de apel funcționează câte o Cameră a Notarilor Publici, cu personalitate juridică. Din Cameră fac parte toți notarii publici care funcționează în circumscripția Curții de apel. Camera Notarilor Publici este condusă de un colegiu director format dintr-un președinte, un vicepreședinte și 3-5 membri. Colegiul director este ales de adunarea generală a membrilor Camerei, pentru o perioadă de 3 ani, dintre notarii publici. Colegiul director al Camerei Notarilor Publici are următoarele atribuții:

- a. rezolvă plîngerile părților împotriva notarilor publici și a notarilor stagiați, luînd măsurile corespunzătoare și aducîndu-le la cunoștința Uniunii Naționale a Notarilor Publici;
- b. delegă, în cazuri excepționale, pentru o perioadă determinată, un notar public, din aceeași circumscripție a judecătorești, care să asigure funcționarea unui alt birou de notar public, cu încunoștințarea Uniunii Naționale a Notarilor Publici;
- c. informează Uniunea Națională a Notarilor Publici în legătură cu activitatea birourilor notarilor publici, asupra necesarului de notari publici și notari stagiați și face recomandări cu privire la persoanele ce urmează să fie propuse de uniune pentru numirea lor în funcția de notar publici de către ministrul justiției;
- d. reprezintă Camera în relațiile cu terții la nivelul circumscripției Curții de apel;
- e. întocmește documentarea juridică și asigură consultarea și informarea membrilor săi;
- f. ține evidența veniturilor și cheltuielilor Camerei și a contribuției membrilor săi;
- g. procură datele și lucrările necesare pentru Buletinul Notarilor Publici și asigură difuzarea acestuia;
- h. îndeplinește alte atribuții prevăzute de lege și de regulament.

Uniunea Națională a Notarilor Publici

Notarii publici din Romania se constituie în Uniunea Națională a Notarilor Publici, organizație profesională cu personalitate juridică, care își alege un consiliu de conducere și alte organe stabilite prin statutul propriu.

Consiliul uniunii are următoarele atribuții:

- a. propune ministrului justiției numirea, suspendarea, revocarea ori încetarea calității de notar public;
- b. propune ministrului justiției numărul necesar al birourilor de notari publici și condițiile de desfășurare a examenelor de notari publici;
- c. stabilește, cu aprobarea ministrului justiției, onorariile minimale pentru serviciile prestate de notari publici;
- d. aprobă cotele de contribuție ale birourilor notarilor publici la Cameră, precum și cele ale Camerelor la Uniunea Națională a Notarilor Publici, potrivit statutului acesteia;
- e. reprezintă Uniunea Națională a Notarilor Publici în raporturile cu terții, pe plan intern și internațional;
- f. îndeplinește alte atribuții prevăzute de lege sau de regulament.

Drepturile notarilor publici

Potrivit prevederilor art.11, notarii publici au următoarele drepturi:

- a. să aleagă și să fie aleși în organele reprezentative ale Uniunii și ale Camerelor, în condițiile prevăzute în statut; dreptul la vot nu poate fi delegat;
- b. să se adreseze nemijlocit tuturor organelor Uniunii și ale Camerelor și să primească informațiile solicitate;
- c. să participe la manifestările organizate de Uniune și de Camera din care face parte;
- d. să poarte însemnele Uniunii;
- e. să beneficieze de un concediu anual de 30 de zile lucrătoare;
- f. să aibă acces la toate datele care privesc organizarea administrativă a activității notariale atât la nivelul Camerelor, cât și al Uniunii;
- g. să li se acorde pentru merite deosebite recompense diplome de onoare și de excelență, la propunerea Colegiului director al Camerei sau, după caz, a Consiliului Uniunii;
- h. să beneficieze de asigurări sociale în condițiile legii.

Îndatoririle notarilor publici

Obligațiile membrilor Uniunii sunt înscrise în art.13 din Statut, fiind următoarele:

- a. să respecte dispozițiile legii și ale regulamentului;
- b. să respecte dispozițiile statutului și hotărârile organelor de conducere ale Uniunii și ale Camerelor;
- c. să rezolve sarcinile ce le-au fost încredințate de organele de conducere, să conlucreze activi la aplicarea și executarea hotărârilor acestora și să acționeze pentru realizarea scopului Uniunii;
- d. să participe la manifestările inițiate de organele de conducere, la activitățile profesionale, precum și la ședințele organelor de conducere din care fac parte;
- e. să se abțină de la deliberările organelor de conducere în care sunt aleși, în cazul în care, în îndeplinirea unor atribuții ale acestor organe, au un interes propriu;
- f. să achite cu regularitate cotele de contribuție stabilite pentru formarea bugetului Camerelor și al Uniunii;

- g. să păstreze secretul profesional;
- h. să păstreze în cadrul profesiei confidențialitatea asupra dezbaterilor, opiniilor și voturilor exprimate în organele de conducere;
- i. să respecte normele, principiile și îndatoririle deontologiei notariale și să aibă un comportament demn în exercitarea profesiei.

Nerespectarea acestor obligații constituie abateri disciplinare care se sancționează potrivit art.41 di lege.

Răspunderea notarilor publici

Notarul reprezintă, alături de avocat și consilierul juridic, un partener al justiției, un „magistrat” în materie neconteincioasă.

Pentru încălcarea obligațiilor sale profesionale atunci când a cauzat un prejudiciu, notarul public răspunde civil, în condițiile legii civile. De aceea este nevoie de o asigurare de răspundere profesională, care se realizează prin Casa de asigurări, constituită în acest scop.

Răspunderea disciplinară a notarului publici intervine pentru abaterile prevăzute de art.39 din lege, respectiv:

- a. întârziere sau neglijență în efectuarea lucrărilor;
- b. lipsă nejustificată în efectuarea lucrărilor;
- c. nerespectarea secretului profesional;
- d. comportament care aduce atingerea onoarei sau probității profesionale.

Sancțiunile disciplinare ce se pot aplica notarilor publici sunt:

- a. observație scrisă;
- b. amendă de la 50.000 lei la 200.000 lei, care se face venit la bugetul Camerei Notarilor Publici. Neachitarea în termen de 30 zile de la data rămînerii definitive a hotărîrii atrage suspendarea de drept a notarului public pînă la achitarea sumei;
- c. suspendarea din funcție pe o durată de maximum 6 luni;
- d. excluderea din profesie.

Organizarea profesiei de executor judecătoresc

Executorul judecătoresc este investit, potrivit prevederilor art.2 alin.1 din legea nr.188/2000 menționată, să îndeplinească un serviciu de interes public, să realizeze procedura prin intermediul căreia, creditorul, titular al dreptului recunoscut printr-o hotărîre judecătorească sau print-un alt executoriu, reușește să constrîngă pe debitorul său să realizeze prestația înscrisă în titlul pus în executare, dacă acesta nu înțelege să-și execute obligația de bună voie.

Activitatea executorilor judecătorești se exercită în cadrul unui birou, în care pot funcționa unul sau mai mulți executori judecătorești asociați, cu personal corespunzător și art.12 alin.1 din lege.

Biroul executorului judecătoresc trebuie să fie înregistrat în termen de 90 de zile de la emiterea ordinului de numire al ministrului justiției. Pentru înregistrarea și ținerea evidențelor activității biroului de executor judecătoresc, în cadrul biroului se țin următoarele documente:

- registrul general
- opisul registrului general
- registrul de valori
- registrul de înregistrare a notificărilor
- registrul de corespondență
- evidența fiscală.

Pentru efectuarea lucrărilor, executorul judecătoresc poate încheia contracte de muncă cu unul sau mai mulți secretari și, după caz, cu alt personal auxiliar și dacă este cazul poate încheia contracte civile cu colaboratori externi.

Camera executorilor judecătorești

Camera executorilor judecătorești este condusă de un colegiu director format dintr-un președinte, un vicepreședinte și 3-7 membrii, aleși dintre membrii camerei respective, de adunarea generală a executorilor judecătorești, pentru o perioadă de 3 ani.

Pentru activitățile curente, colegiul director are un secretar salariat și personal auxiliar stabilit de adunarea generală.

Atribuțiile Colegiului director sunt:

- a.** rezolvă plîngerile părților executorilor judecătorești și executorilor judecătorești stagieri, luînd măsurile corespunzătoare, pe care le aduce la cunoștință Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești;
- b.** delegă, în cazuri excepționale, pentru o perioadă determinată de cel mult 6 luni, un executor judecătoresc, pentru a asigura funcționarea unui alt birou de executor judecătoresc, cu încunoștințarea președintelui Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești și a președintelui judecătoriei în a cărei circumscripției urmează să își exercite atribuțiile; delegarea nu poate fi repetată decît după un an, în afara cazului în care executorul judecătoresc delegat își dă acordul;
- c.** informează Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești în legătură cu activitatea birourilor executorilor judecătorești, asupra necesarului de executori judecătorești și executori judecătorești stagieri și face recomandări cu privire la persoanele care urmează să fie propuse de Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești pentru numirea lor în funcția de executor judecătoresc de către ministrul justiției;
- d.** întocmește documentarea juridică și asigură consultarea și informarea curentă a executorilor judecătorești;
- e.** ține evidența veniturilor și cheltuielilor Camerei executorilor judecătorești și a contribuției membrilor săi;
- f.** procură datele și lucrările necesare pentru Buletinul executorilor judecătorești și asigură difuzarea acestuia;
- g.** îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezenta lege, de regulamentul de aplicare a acestuia și de Statutul Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești

Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești din Romania este organizație profesională cu personalitate juridică, formată din toți executorii judecătorești cu dreptul de a practica în acest domeniu de activitate, numiți potrivit prevederilor art.16 din lege.

Organele de conducere ale Uniunii sunt: **congresul, consiliul și președintele.**

Congresul Uniunii – se întrunește anual la convocarea consiliului și este constituit din delegați ai fiecărei Camere a executorilor judecătorești, aleși de adunarea generală potrivit normei de reprezentare stabilite prin statut, din președinții camerelor și ceilalți membrii ai Consiliului Uniunii.

Congresul Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești are următoarele atribuții:

- a. adoptă Statutul Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești și pe cel al Casei de asigurări;
- b. alege președintele și vicepreședinții Consiliului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, precum și alte organe stabilite prin statut;
- c. alege Comisia de cenzori și Consiliul de conducere ale Casei de asigurări;
- d. alege și revocă membrii Comisie superioare de disciplină, fiecare Cameră a executorilor judecătorești având dreptul la câte un reprezentant;
- e. analizează și aprobă raportul anual al Consiliului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești;
- f. aprobă bugetul Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești și al Casei de asigurări;
- g. îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de prezenta lege de regulament de aplicare a acesteia sau de statut.

Consiliul Uniunii – este constituit din reprezentanți ai fiecărei Camere a executorilor judecătorești, aleși de adunarea generală a Camerei respective, pentru o perioadă de 3 ani, potrivit normei de reprezentare stabilite de statut.

Consiliul Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești îndeplinește următoarele atribuții:

- a. solicită ministrului justiției numirea, suspendarea, revocarea ori încetarea funcției de executor judecătoresc;
- b. propune ministrului justiției, în vederea aprobării, numărul necesar de birouri de executori judecătorești;
- c. aprobă cotele de contribuție ale birourilor executorilor judecătorești la Camera executorilor judecătorești, precum și cele ale Camerelor executorilor judecătorești la Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, potrivit statutului acesteia;
- d. propune ministrului justiției condițiile de desfășurare a concursului sau examenului de admitere în profesia de executor judecătoresc și a examenului de capacitate;
- e. îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezenta lege, de regulament de aplicare a acesteia sau de statut.

Președintele și 2 vicepreședinți ai Uniunii sunt aleși de Congres dintre membrii Consiliului Uniunii. Durata mandatului acestora este de 3 ani cu posibilitatea de a fi realeși o singură dată.

Atribuțiile președintelui și vicepreședinților sunt stabilite prin statutul Uniunii.

În cadrul Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești funcționează o casă de asigurări pentru asigurarea de răspundere civilă a executorilor judecătorești, cu personalitate juridică, în condițiile stabilite prin statutul propriu aprobat de Congresul Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

Incompatibilități

Potrivit prevederilor art.40 din lege, exercitarea funcției de executor judecătoresc este incompatibilă cu:

- a. activitatea salarizată în cadrul altor profesii, exceptând activitatea didactică universitară, activitatea artistică, literară și publicistică;
- b. calitatea de deputat sau senator ori de consilier în consiliile județene sau locale, pe durata mandatului;
- c. desfășurarea unor activități comerciale, direct sau prin persoane interpușe;
- d. calitatea de asociat într-o societate în nume colectiv, asociat comanditat în societățile în comandită simplă sau pe acțiuni, administrator al unei societăți cu răspundere limitată, președinte al unui consiliu de administrație, membru al consiliului de conducere, director general sau director al unei societăți pe acțiuni, administrator al unei societăți civile.

Suspendarea și încetarea calității de executor judecătoresc.

Potrivit art.23 din legea nr.188/2000, exercițiul funcției de executor judecătoresc se suspendă în următoarele cazuri:

- a. în cazul în care împotriva executorului judecătoresc s-a luat măsura reținerii, arestării preventive sau trimiterii în judecată penală;
- b. în cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.40, precum și în cazul interdicțiilor prevăzute de lege;
- c. în caz de neplată a contribuțiilor bănești profesionale, timp de 3 luni de la scadența acestora, pînă la achitarea lor integrală;
- d. în caz de incapacitate temporară de muncă;
- e. la cererea executorului judecătoresc, pentru motive întemeiate.

Calitatea de executor judecătoresc încetează în următoarele cazuri:

- a. la cerere;
- b. prin pensionare sau în cazul constatării incapacității de muncă, în condițiile legii;
- c. prin desființarea biroului executorului judecătoresc, urmată de neexercitarea fără justificare de către titularul acestuia a profesiei, în condițiile legii, într-un alt birou, în termen de 6 luni;
- d. prin excluderea din profesie, dispusă ca sancțiune disciplinară, în condițiile prezentei legi;

- e. în cazul condamnării definitive la o pedeapsă privativă de libertate pentru săvârșirea unei infracțiuni;
- f. în cazul constatării vădite sale incapacități profesionale;
- g. în cazul în care executorul judecătoresc nu mai îndeplinește condițiile prevăzute la art.15 din lege.

Drepturile executorilor judecătorești

- executorii judecătorești își exercită personal atribuțiile și se bucură de stabilitate în funcție, neputând fi transferați în altă localitate, fără acordul lor, cu excepția cazurilor prevăzute de lege;
- pentru serviciul prestat, executorii judecătorești au dreptul, la onorarii minimale și maximale stabilite de ministrul justiției, cu consultarea Consiliului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

Îndatoririle executorilor judecătorești

- de a-și exercita profesia cu respectarea dispozițiilor legii executorilor judecătorești, a statutului profesiei și a regulamentului de aplicare a legii, ale Codului de procedură civilă și ale altor legi aplicabile în materie;
- de a nu refuza în mod nejustificat întocmirea actelor de executare ori bunelor moravuri;
- interdicția de a-și face reclamă prin orice mijloace, cu excepția celor permise de lege.

Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești este îndreptată să facă publicitate prin mass-media asupra întregii activități a executorilor judecătorești:

- executorii judecătorești au obligația să păstreze secretul profesional cu privire la actele și faptele despre care au luat cunoștință în cadrul activității lor, chiar și după încetarea funcției, cu excepția cazurilor în care legea sau părțile interesate îi eliberează de această obligație;
- să participe, cel puțin o dată la 3 ani, la programe de formare profesională continuă organizate de Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, de camerele executorilor judecătorești de pe lângă curțile de apel, de instituții de învățământ superior din țară sau din străinătate ori la alte forme de perfecționare profesională;
- este interzis executorilor judecătorești să dobândească direct sau prin persoane interpușe, pentru ei sau pentru alții, bunurile ce au făcut obiectul activității de executare silită;
- să se asigure de răspundere profesională prin Casa de asigurări constituită în acest scop, potrivit art.34 din lege.

Răspunderea executorilor judecătorești

Răspunderea civilă a executorului judecătoresc poate fi angajată pentru prejudiciile cauzate prin modul în care își exercită obligațiile profesionale ce îi revin și este garantată prin casa de asigurări constituită în condițiile art.34 din lege.

Răspunderea disciplinară a executorului judecătoresc intervine pentru următoarele abateri:

- a. nerespectarea secretului profesional;
- b. încălcarea incompatibilităților și interdicțiilor prevăzute de lege;
- c. săvârșirea unor fapte care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori bunelor moravuri;
- d. neîndeplinirea obligațiilor privind formarea profesională a executorilor judecătorești stagiați, angajați pe bază de contract;
- e. întârzierea sistematică și neglijența în efectuarea lucrărilor;
- f. absența nejustificată de la birou.

Sancțiunile disciplinare se aplică în raport cu gravitatea faptelor și constau în:

- a. mustrare;
- b. avertisment;
- c. amenda de la 50 lei RON la 500 lei RON care se face venit la bugetul Camerei executorilor judecătorești în a cărei rază teritorială este situat biroul executorului judecătoresc respectiv.;
- d. suspendarea din funcție pe o durată de la o lună la 6 luni.

Ministrul justiției dispune excluderea din profesie a executorului judecătoresc condamnat în condițiile prevăzute la art.22 din lege, începînd cu data rămînerii definitive a hotărîrii judecătorești de condamnare.

Competența executorilor judecătorești

Pentru exercitarea atribuțiilor executorilor judecătorești, legea a prevăzut o delimitare clară a competenței acestora față de atribuțiile instanțelor judecătorești sau a altor organe cărora legea le conferă atribuții jurisdicționale, de justa rezolvare a acestei probleme depinzînd nu numai realizarea sarcinilor ce revin unei structuri a statului de drept, dar și respectarea cu sfințenie a drepturilor și intereselor părților din proces și a altor persoane interesate în înfăptuirea și finalizarea actului de justiție.

Potrivit prevederilor art.7 din legea nr.188/2000, executorii judecătorești au următoarele atribuții:

- a. punerea în executare a dispozițiilor cu caracter civil din titlurile executorii;
- b. notificarea actelor judiciare și extrajudiciare;
- c. comunicarea actelor de procedură;
- d. recuperarea pe cale amiabilă a oricărei creanțe;
- e. aplicarea măsurilor asigurătorii despuse de instanța judecătorească;
- f. constatarea unor stări de fapt în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă;

- g.** întocmirea proceselor-constatarea unor stări de fapt în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă verbale de constatare, în cazul ofertei reale urmate de consemnarea sumei de către debitor, potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă;
- h.** întocmirea, potrivit legii, a protestului de neplată a cambiilor, biletelor la ordin și a cecurilor, după caz;
- i.** orice alte acte sau operațiuni date de lege în competența lui.

Subiectele

1. noțiunea de jurisdicție, delimitarea activității judiciare de activitatea celorlalte autorități publice
2. actul jurisdicțional și actul administrativ
3. conținutul și felurile jurisdicției
4. principiile organizării judecătorești
5. organizarea instanțelor judecătorești și a instanțelor militare
6. consiliul superior al magistraturii
7. ministrul justiției
8. conducerea instanțelor judecătorești
9. ministerul public, participarea procurorului în procesul penal
10. magistrații instanțelor
11. institutul național al magistraturii, drepturile și obligațiile magistraților
12. răspunderea juridică a magistraților
13. asistenții judiciari
14. auxiliarii justiției
15. structurile organizatorice ale avocaturii
16. formele de exercitare a profesiei de avocat
17. avocații stagiați
18. organizarea și executarea profesiei de consilier juridic
19. organizarea și funcțiile notariatului
20. organizarea profesiei de executor judecătoresc.